

FAKULTETA ZA DRŽAVNE IN EVROPSKE ŠTUDIJE

GOSPODARSKI RAZVOJ IN KONKURENČNOST
GOSPODARSTVA OBČINE KIDRIČEVO

Diplomsko delo

Simona Gaiser

Kranj, 2014

FAKULTETA ZA DRŽAVNE IN EVROPSKE ŠTUDIJE

GOSPODARSKI RAZVOJ IN KONKURENČNOST
GOSPODARSTVA OBČINE KIDRIČEVO

Diplomsko delo

Kandidatka:	Simona Gaiser
Vpisna št.:	80010005
Štud. program:	vpišite študijski program
Mentor:	izr. prof. dr. Vito Bobek

Kranj, 2014

POVZETEK

Vsaka občina se ubada s konceptom urbane konkurenčnosti in se loteva različnih ukrepov, kako izboljšati kvaliteto življenja in narediti občino prijaznejšo za prebivalce, turiste in subjekte, katerim predstavlja gospodarsko okolje, v katerem ustvarjajo.

Namen moje naloge je, da predstavim podravsko regijo in Kidričevo kot del nje. V svoji nalogi si želim predstaviti občino Kidričevo kot fleksibilno občino, ki sledi tujim trendom. Predstavila sem konkurenčnost gospodarstva občine Kidričevo z vzpostavitvijo eko regije in sodelovanjem različnih subjektov v projektu, ki uspešno kljubujejo gospodarski krizi in ustvarjajo nova delovna mesta. S povezovanjem in medsebojnim sodelovanjem bi razvili regionalni kmetijski in gospodarski razvoj ter zapolnili vrzeli v turizmu, ki sedaj na območju naše občine ni prisoten.

Dolgoročen cilj regionalnega razvoja je doseganje visokega življenjskega standarda in kvalitete življenja prebivalcev v vseh občinah s pospeševanjem razvoja okolju prijaznega gospodarstva, s poudarkom na celostnem razvoju mest, ki so nosilci regionalnega razvoja, v povezavi s podeželjem.

Za primerjavo konkurenčnosti občin ni ključno število podjetij, ampak uspešnost poslovanja teh podjetij ter njihova dolgoročna zmožnost ustvarjanja visoke dodane vrednosti in ustvarjanja novih delovnih mest.

Ključne besede: urbana konkurenčnost, regionalni razvoj, ekoregija, samooskrba.

ABSTRACT

Each municipality deals with the concept of urban competitiveness and addressing the various measures how to improve the quality of life and make the municipality more friendly for residents, tourists and entity, which represent economic environment in which they create.

The purpose of my thesis is to present the podravska region and Kidričevo as part of it. In my task I want to present municipality Kidričevo as flexible municipality which is following foreign trends.

I presented the competitiveness of the economy of the municipality Kidričevo with the establishment of the ecoregion and cooperation of various entities in the project, which successfully defy the economic crisis and create new jobs.

With connecting and mutual cooperation to develop a regional agricultural and economic development and to fill the gaps in tourism, which is not present in the area of our municipality.

The long-term objective of regional development is to achieve a high standard of living and quality of life for residents of all communities by promoting the development of a green economy, with an emphasis on integrated urban development, which are in charge of regional development in connection with the countryside.

In order to compare the competitiveness of municipalities is not the key number of companies, but the performance of these companies and their long-term ability to create high added value and creation of new jobs.

Keywords: urban competitiveness, regional development, Ecoregion, self-care

KAZALO

POVZETEK	ii
ABSTRACT	iii
KAZALO	iv
1 UVOD	1
1.1 METODE DE LA	2
2 OBČINE V SLOVENIJI	3
2.1 PRAVNE PODLAGE	3
2.1.1 Ustavna ureditev občin v RS	3
2.1.2 Zakonska ureditev občin	5
2.1.3 Konkurenčnost občin	6
3 REGIJE	8
3.1 OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV	8
3.2 PODRAVSKA REGIJA	12
3.2.1 Gospodarstvo podravske regije	14
3.2.2 Kmetijstvo podravske regije	16
4 KIDRIČEVO	19
4.1 ZGODOVINA	19
4.2 KIDRIČEVO DANES	22
4.3 KIDRIČEVO KOT DEL PODRAVSKE REGIJE	22
4.4 FINANCIRANJE IN PRORAČUN OBČINE KIDRIČEVO	23
4.5 GOSPODARSTVO OBČINE KIDRIČEVO	24
4.6 KMETIJSTVO OBČINE KIDRIČEVO	26
4.6.1 Kmetijski projekti v Občini Kidričevo	26
4.7 KONKURENČNOST OBČINE KIDRIČEVO	27
5 EKO REGIJA	29
5.1 SIMULACIJA EKO REGIJE FILIPELA	30
5.2 PODJETJE FILIPELA	32
5.3 PROJEKTI V EKOREGIJI	33
6 ZAKLJUČEK	39
LITERATURA IN VIRI	40
SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE	40
ČLANEK V REVIJI	41
PRISPEVEK V ZBORNIKU	41
PRAVNI VIRI	41
VIRI Z INTERNETA	42
SEZNAM SLIK	43
SEZNAM TABEL	43
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV	44

1 UVOD

Mesta se v zadnjem času soočajo z izzivi, kot so globalizacija, prestrukturiranje, prehod prebivalstva iz ruralnih v urbana območja, brezposelnost, nizka kvaliteta življenja in konkurenca med sabo. Nekatera mesta so spremembam sledila in se prilagodila ter zanje velja visoka stopnja produktivnosti in inovativnosti, izobražena delovna sila, visoka gospodarska rast, dodana vrednost v gospodarstvu ter s tem dvig kakovosti življenja.

Temo, ki jo obravnavam, bom preučila najprej s teoretičnega in nato s praktičnega vidika, saj bom ustvarila simulacijo eko regije. Naloga je razdeljena na štiri poglavja.

V prvem poglavju opisujem občine v Republiki Sloveniji, ustavno in zakonsko podlago za njihov nastanek ter konkurenčnost občin. Drugo poglavje je razdeljeno na sklope, kjer podrobneje definiram splošne pojme za nadaljnjo razumevanje in postavitve osnovnih temeljev pri opisovanju Podravske regije. V drugem poglavju naloge opisujem regije, ki so druga raven lokalne samouprave in skrbijo za usklajevanje in načrtovanje javnih sistemov preko občinskih, lokalnih meja. Predstavila bom tudi vizijo regionalnega razvoja v Sloveniji, ki stremi k trajnostnemu razvoju ob optimalnem izrabljanju vseh potencialov v regiji, pri tem pa ne zmanjšuje virov in možnosti razvoja prihodnjih generacij.

V tretjem poglavju opisujem občino Kidričevo, njen zgodovinski razvoj, kmetijstvo, gospodarstvo ter potenciale oziroma njeno konkurenčnost. Občina Kidričevo je mlada občina, ki je nastala na podlagi Zakona o ustanovitvi občin leta 1994. Razvila se je kot industrijsko naselje, ki je nudilo dom delavcem takratne Tovarne glinice in aluminija, današnji Talum. Kljub industrijskemu prizvoku ima Kidričevo ogromno kmetijskih površin, ki nudijo preživetje mnogim družinam. Kidričevo je znotraj Podravske regije ena izmed redkih občin, ki nudi zaposlitev tudi prebivalcem sosednjih krajev.

V zadnjem delu naloge sem ustvarila simulacijo Eko regije FilipEla ter podjetje FilipEla, ki bi vključevalo ljudi iz lokalne skupnosti, gospodarstva in kmetijstva, kateremu skupna naloga bi bila, da združeni v posameznih delovnih skupinah osveščajo ljudi na področju varovanja okolja in samooskrbe. Namen simulacije eko regije je, da bi se z ustanovitvijo Eko regije FilipEla občina ob pomoči države ter širše lokalne skupnosti lažje soočila z gospodarsko krizo, pri tem pa poskrbela za trajnostni razvoj gospodarstva.

Cilj diplomske naloge je, da bi z ustanovitvijo in razvojem Eko regije FilipEla s pomočjo Partnerstva za zelena delovna mesta v občini zmanjšali brezposelnost, pritegnili izobraženo delovno silo, izkoristili kapital, dvignili raven kvalitete življenja ter ohranili ljudem prijazno okolje.

1.1 METODE DE LA

Pri diplomski nalogi bom uporabila mikroekonomsko raziskavo, ko se bom nanašala na lokalno samoupravo in makroekonomsko raziskavo, predvsem pri preučevanju Podravske regije in občine Kidričevo, kakor tudi pri predstavitvi eko regije, ki predstavlja sodelovanje med podjetji, prebivalci in naravo.

Uporabila bom deskriptiven pristop k raziskovanju v teoretičnem delu diplomske naloge, saj bom z opisom predstavila pojem in značilnosti občin in lokalne samouprave. Analitični pristop bom uporabila pri analiziranju gospodarstva in kmetijstva znotraj Podravske regije in v občini Kidričevo. Pri nastajanju diplomske naloge bom uporabila metodo deskripcije, ki pomeni pristop v opisovanju dejstev, pojavov in procesov.

Pri raziskovanju bom znotraj navedenega uporabila metodo kompilacije, ki pomeni povzemanje opazovanj, spoznanj, stališč in rezultatov drugih avtorjev, pri čemer bom upoštevala pravila citiranja.

Pri nastanku dela se bom opirala na strokovno literaturo domačih avtorjev in tujo literaturo, ki se nanaša na konkurenčnost občin, kakor tudi na zakonodajo in aktualne članke iz področja gospodarstva in kmetijstva.

Potrebne podatke o proračunu Občine Kidričevo kakor tudi o subvencijah v kmetijstvo in gospodarstvo bom pridobila na občini.

2 OBČINE V SLOVENIJI

V Republiki Sloveniji je 212 občin, od tega jih ima 11 status mestne občine.

Poznamo tri vrste občin, in sicer:

- navadne občine¹,
- mestne občine²,
- občine s posebnim statusom³.

Občina je v okviru svojih pristojnosti, ki so izraz decentralizacije javne uprave, na svojem območju nosilec oblasti. Občina je del države, del celote in zato ni suvereni nosilec oblasti, temveč je od države odvisna. Oblast črpajo občine iz ustave in iz zakona.

Ustava Republike Slovenije določa, da območje občin obsega naselje ali več naselij, ki so povezane s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev. Prebivalci Slovenije tako uresničujejo samoupravo v občinah in drugih lokalnih skupnostih. Občina predstavlja tako temeljno obliko lokalne samouprave (Vlaj, 1998).

2.1 PRAVNE PODLAGE

V Sloveniji je občina opredeljena kot temeljna samoupravna lokalna skupnost in jo definira država z Ustavo Republike Slovenije kakor tudi z zakonodajo. Poleg Ustave sta pomembna še Zakon o lokalni samoupravi in Evropska listina lokalne samouprave.

2.1.1 Ustavna ureditev občin v RS

Evropska listina lokalne samouprave⁴ (v nadaljevanju: MELLs) je bila eden izmed virov pri pripravi določb Ustave o lokalni samoupravi. Načela, ki jih vsebuje MELLs, so

---

¹ Občina šteje za navadno, kadar izpolnjuje pogoje, ki jih nalaga zakon in zadovoljuje potrebe in interese prebivalstva. Ti pogoji so: zdravstveni dom, trgovina z živili in mešanim blagom, popolna osnovna šola, oskrba s pitno vodo, poštna storitve, ustrezen prostor za občinski sedež, komunalna in stanovanjska opremljenost.

² Status mestne občine lahko dobi mesto, ki ima največ 20.000 prebivalcev in najmanj 15.000 delovnih mest. Državni zbor ustanovi mestno občino zaradi lažjega zadovoljevanja komunalnih potreb, prostorskega in urbanističnega urejanja. V Republiki Sloveniji so to: Ljubljana, Celje, Maribor, Ptuj, Slovenj Gradec, Velenje, Novo mesto, Koper, Kranj, Murska Sobota, Nova Gorica.

³ Občinam na gorskih, obmejnih, narodnostno mešanih, razvojno šibkih, ekološko ogroženih območjih lahko država podeli posebni status. Država podeli občinam s posebnim statusom posebna sredstva za razvoj. Trenutno še ni v Sloveniji takšne občine.

postala sestavni del pravnega reda Republike Slovenije z ratifikacijo listine, ki je bila opravljena leta 1996. Cilji MELLs-a so zagotoviti standarde za opredeljevanje in varovanje.

Ustava Republike Slovenije je uvedla lokalno samoupravo kot pravno sistemsko institucijo in jo opredelila kot eno svojih temeljnih demokratičnih načel.

Načelo decentralizacije oblasti oziroma jamstvo lokalne samouprave je umeščeno med uvodne splošne določbe Ustave, ki opredeljujejo vrednote države in družbene ureditve.

V 9. členu Ustave RS je zapisano, da je v Sloveniji zagotovljena lokalna samouprava, ki je opredeljena kot temeljno demokratično načelo pravne države.

Ustava RS v 138. členu določa, da prebivalci Slovenije uresničujejo lokalno samoupravo v občinah in drugih lokalnih skupnostih.

Ustava RS v 139. členu določa, da je občina samoupravna lokalna skupnost. Njeno območje obsega naselje ali več naselij, ki so povezane s skupnimi interesi in potrebami prebivalstva. Občina je tako osnovna enota lokalne samouprave. Ustanovi se z zakonom po prej opravljenem referendumu, s katerim se ugotovi volja prebivalcev na določenem območju. Z zakonom se določi območje občine.

V pristojnost občine spadajo po 140. členu Ustave RS lokalne zadeve, ki jih občina lahko ureja samostojno in ki zadevajo samo prebivalce občine.

V pristojnost občine spadajo lokalne zadeve, ki jih občina lahko ureja samostojno in ki se nanašajo samo na prebivalce občine, ter posamezne naloge iz državne pristojnosti, ki jih nanje prenese država z zakonom in ob zagotovitvi sredstev, pri čemer opravlja nadzor nad zakonitostjo, primernostjo in strokovnostjo dela njihovih organov (Ustava, 140. člen).

139. člen Ustave govori o ustanovitvi občin, 141. člen o mestni občini, 142. člen o financiranju občin, 143. člen o pokrajinah in 144. člen o nadzoru državnih organov nad zakonitostjo dela organov lokalnih skupnosti.

Ustava vsebuje še vrsto določb, ki se posredno ali neposredno nanašajo na lokalno samoupravo. Pravica državljanov, da v skladu z zakonom neposredno ali po izvoljenih predstavnikih sodelujejo pri upravljanju javnih zadev, je ustavna pravica državljanov, določena v 44. členu Ustave.

---

⁴ V Republiki Sloveniji je začela veljati marca 1997. Od takrat dalje velja, da morajo biti z načeli, zapisanimi v listini, v skladu vsi zakoni, ki urejajo lokalno samoupravo oziroma se nanašajo na njo.

Najbolj neposredno se ta pravica uresničuje na lokalni ravni, v lokalni samoupravi, in sicer z neposrednim, referendumskim odločanjem, ljudsko iniciativo in drugimi oblikami neposrednega odločanja ljudi.

V 43. členu Ustave je zagotovljena volilna pravica kot ena temeljnih političnih pravic slovenskih državljanov in pod pogoji, ki jih določa zakon, tudi tujcev. Je podlaga za izvajanje pravice do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev posredno, po predstavniških organih, katerih člani so voljeni na splošnih volitvah.

Državni svet kot del zakonodajne veje oblasti je v skladu s 96. členom Ustave tudi nosilec lokalnih interesov, katerih 22 predstavnikov sestavlja večino od 40 članov državnega sveta.

Med za lokalno samoupravo pomembnejše določbe vsekakor spada določba 153.člena Ustave, s katero je določena usklajenost pravnih aktov z Ustavo in zakonom.

Ta določba Ustave umešča predpise lokalnih skupnosti v celoto pravnega reda Republike Slovenije in posredno določa položaj lokalne samouprave v sistemu javne uprave in jo vključuje v pravno državo. Ta položaj je utrjen s pristojnostjo Ustavnega sodišča za odločanje o skladnosti predpisov lokalnih skupnosti z Ustavo in zakoni ter o sporih glede pristojnosti med državo in lokalnimi skupnostmi oziroma med samimi lokalnimi skupnostmi (Ustava, 160. člen) (Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2014).

2.1.2 Zakonska ureditev občin

II. poglavje Zakona o lokalni samoupravi (v nadaljevanju ZLS) med drugim določa območje občine. V 12. členu ZLS je zapisano, da območje občine obsega naselja ali več naselij, ki so povezane s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev.

13. členu ZLS določa, da mora biti občina sposobna zadovoljevati potrebe in interese svojih prebivalcev in izpolnjevati druge naloge v skladu z zakonom. Šteje se, da je občina sposobna zadovoljevati potrebe in izpolnjevati naloge iz prejšnjega odstavka, če so zagotovljeni naslednji pogoji: osnovna šola, primarno zdravstveno varstvo občanov, komunalna opremljenost, poštne storitve, knjižnica ter prostori za upravno dejavnost občine (ZLS, 13. člen).

Značilno za lokalno samoupravo je, da vsebuje teritorialni element, t. i. lokalno skupnost, funkcionalni element (svojo lastno delovno področje), organizacijski element (opravljanje nalog neposredno ali po svojih organih), materialno finančni element (lastna materialna in finančna sredstva) in pravni element (lastnost pravne osebe) (Vlaj 2006, str. 15).

Lokalna samouprava je oblika samostojnega urejanja in reševanja življenjskih potreb prebivalstva v določenih, praviloma ožjih krajevnih okvirih, in na organiziran, vendar na ne oblasten način.

Za razliko od državne uprave, za katero so značilni hierarhična ureditev, podrejenost nižjih organov, centralizacija, racionalnost in učinkovitost, so za (lokalno) samoupravno značilni avtonomija in samostojnost, decentralizacija in demokratizacija (Vlaj 2006, str. 15–16).

2.1.3 Konkurenčnost občin

Mesta so se v zadnjem času soočala z izzivi, kot so globalizacija, prestrukturiranje, prehod prebivalstva iz ruralnih v urbana območja, brezposelnost, nizka kvaliteta življenja in konkurenca med mesti. Nekatera mesta so spremembam sledila in se prilagodila. Zanje velja visoka stopnja produktivnosti in inovativnosti, izobražena delovna sila, visoka gospodarska rast, dodana vrednost v gospodarstvu ter s tem dvig kakovosti življenja.

V večini slovenskih mest je zaslediti velik zaostanek v razvoju in zaostanek za sodobnimi trendi, zato je nujna potreba po prestrukturiranju mest, ki bodo postala konkurenčnejša. Pri prestrukturiranju mest pa se le-ta morajo zavedati svoje začetne pozicije, nato pa si postaviti vizijo za prihodnost. Pri tem pa morajo poznati in razumeti trende ter se odločiti, kakšno strategijo in vizijo si želijo doseči v prihodnosti.

Biti konkurenčen je nekaj, kar si želi postati vsako podjetje, država, regija ali mesto. Izraz je pogost med politiki in gospodarstveniki in ga uporabljajo v poslovnih zadevah kot končen cilj za doseganje ekonomske blaginje.

Med posameznimi občinami obstajajo razlike v razvitosti, ki so posledice razlik med ključnimi dejavniki, kot so prisotnost in kakovost delovne sile, razvitost infrastrukture, kakovost poslovnega okolja, učinkovitost vodstva ter finančne zmožnosti. Občine se v zadnjem času soočajo z izzivi, kot so visoka brezposelnost, prestrukturiranje, povečanje konkurenčnosti med mesti in posameznimi regijami ter nizka kakovost življenja. Nekatera mesta so se spremembam prilagodila, in za njih velja visoka produktivnost, inovativnost, izobražena delovna sila, visoka gospodarska rast, dodana vrednost na zaposlenega ter s tem dvig kakovosti življenja. Za primerjavo konkurenčnosti občin ni ključno število podjetij, ampak uspešnost poslovanja teh podjetij ter njihova dolgoročna zmožnost ustvarjanja visoke dodane vrednosti in ustvarjanja novih delovnih mest.

Občine v Sloveniji za tem zaostajajo, zato je nujna potreba po preoblikovanju mest, občin v takšne, ki bodo pritegnile visoko izobražene kadre, kapital in projekte. Uspešne občine so tiste, ki učinkovito in uspešno tekmujejo z drugimi občinami za vire iz

privatnega in javnega sektorja; kot neuspešna pa veljajo tista, kjer je zaznati padec populacije in zaposlenosti (povzeto po: Grah in Bobek, 2008).

Cilj večje konkurenčnosti občine ni samo boljša mednarodna in regionalna pozicija, ampak tudi povečanje specifičnih lokalnih dejavnikov, ki izboljšujejo ekonomsko konkurenčnost, omogočajo ustrezno kakovost življenja posameznikov in socialnih skupin, povečujejo ekonomsko in socialno kohezijo ter zagotavljajo vključitev občine v urbane in regionalne mreže, institucije ter združenja. V času, v katerem živimo, je pomembno, da mesta, občine pritegnejo izobraženo delovno silo, zato je treba dati poudarek na znanju in izobraženosti oziroma na človeški kapital, kar privede do preoblikovanja mest, občin, v mesta znanja oziroma kreativna mesta.

3 REGIJE

Regije so druga raven lokalne samouprave, ki imajo pomembne vsebinske naloge. Skrbele naj bi za usklajevanje in načrtovanje javnih sistemov prek lokalnih meja, od gospodarjenja s prostorom in infrastrukturnimi dejavnostmi do organiziranja v šolstvu in zdravstvu ter spodbujanja podjetniškega in ekonomskega regionalnega razvoja. Vlada Republike Slovenije je sprejela Uredbo o standardni klasifikaciji ozemlja Slovenije – SKTE⁵, s katero je uzakonila sistematično členitve nacionalnega ozemlja na različnih ravneh. Republika Slovenija je bila razdeljena v 12 statističnih regij: Pomursko regijo, Podravske regijo, Koroško regijo, Savinjsko regijo, Zasavsko regijo, Spodnje posavsko regijo, Jugovzhodna Slovenija, Osrednje slovenska regija, Gorenjska regija, Notranjsko-kraška regija, Goriška regija, Obalno-kraška regija. Z vzpostavitvijo regij naj bi se zmanjšale razvojne razlike. Občina Kidričevo je del Podravske regije, in če jo želimo podrobneje opredeliti, moramo definirati posamezne pojme.

3.1 OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV

1. V nalogi bom skušala opredeliti več različnih definicij regije.

Pojem *regije* izhaja iz latinske besede *regio, regionis*, kar pomeni pokrajina, območje, predel ali ozemlje, ki ga družijo podobne ali celo enake naravne in/ali družbene značilnosti.

Regija oziroma pokrajina je vmesni prostor med državo in občino. Regijo obravnavamo kot raven pod državo, kot drugi nivo lokalne samouprave. Regije so funkcionalne enote za opravljanje razvojne funkcije. V odsotnosti pokrajin so sedanje statistične regije⁶ najustreznejše za vodenje domače regionalne razvojne politike. Regije v slovenskem pravnem redu definira Zakon o pokrajinah (ZPok) iz leta 1998, kjer zasledimo definicijo: »Pri regiji (pokrajini) gre torej za vmesni prostor med državo in občinami, v katerem se pojavljajo aktualne potrebe /.../, ki jih je treba upoštevati in zadovoljevati. V tem vmesnem prostoru se srečujejo na eni strani interesi države in na drugi strani interesi lokalnih skupnosti. Ta prostor lahko označujemo kot regijo, ne glede na to, ali ime lahko dobi, če ji država prizna določen upravno-sistemski položaj (Čokert, 1998).«

---

⁵ SKTE se uporablja za podporo regionalnemu razvoju, pri strokovnem načrtovanju in merjenju učinkov regionalne politike, za socialne ekonomske analize ter pri harmonizaciji regionalnih podatkov za potrebe vključevanja v Evropsko unijo, s čimer bo Slovenija postopno uveljavljala načelo teritorialne koncentracije strukturnih pomoči in dosegala cilje socialne kohezije.

⁶ Statistične regije so ena izmed teritorialnih ravni, za katere Statistični urad RS zbira in izkazuje statistične podatke. Statistični urad Republike Slovenije je za izkazovanje statističnih podatkov na regionalni ravni prevzel členitev Slovenije na tako imenovane funkcionalna območja oziroma planske regije in jih poimenoval statistične regije.

Pokrajino ali regijo tvori homogena teritorialna enota s skupnim narodnogospodarskim, geografsko-prometnim in zgodovinsko-kulturnimi pogoji in tradicijami. Navadno je to gravitacijsko polje njenega največjega urbanega središča. Tako oblikovana regija je enotno vodena in je gospodarsko zaokrožena celota, s čimer se pri njenih prebivalcih ustvarja občutek pripadnosti in odgovornosti za stvari skupnega pomena. Pokrajina je običajno odgovorna za poln razvoj lastnih gospodarskih resursov, za ohranjanje proizvodnih možnosti in ustvarjanje bogastva (Šmidovnik, 1993, str. 200).

Pripadnost lokalnega prebivalstva določeni regiji kaže na obstoj regij, katerih je več vrst: regije glede na prebivalstvo (narečne regije), glede na primarne dejavnosti (gozdnogospodarska področja), naravne regije (glede na podnebne in geografske značilnosti), regije glede na podlagi ustvarjenega prostora in regije, ki logično izhajajo iz posebnih območij, na katere so državno ozemlje razdelile posamezne javne službe zaradi praktičnih potreb in v pomanjkanju enotne regionalizacije. Pri opredeljevanju regionalnega razvoja in gospodarstva izhaja iz termina regija oziroma pokrajina, ki se v tradicionalnem smislu nanaša na razvojno pokrajino, predel, zemljepisno območje ali področje, ki ga povezujejo podnebne ali istovetne lastnosti ter družbene značilnosti, ki se odlikujejo po določeni stopnji časovne stabilnosti. Nastanek, razvoj in obstoj regij so odvisni od naravnih razmer, nadaljnjo pa še od družbene in politične prostorske ureditve (Bugarič, 1998, str. 5).

Regionalizacija je splet koherentnih politik, ki jih vodijo ali centralne oblasti ali decentralizirane regionalne oblasti in ki ustvarjajo svoje učinke na območjih, ki so manjša kot država – regionalnih enotah. Regionalizem najprej označuje vsesplošno konsistentnost politične aktivnosti regije ali drugih institucij v delu države (ki se razlikuje od drugih ozemelj po geografskih, zgodovinskih, etničnih in drugih kriterijih) – s ciljem razvijati različne karakteristike regij in povečevati stopnjo avtonomije te enote v razmerju do državne oblasti.

Aktivnosti so praviloma podprte z regionalnimi gibanji, katerih cilji se raztezajo od večje decentralizacije do separatizma.

Regionalizem na mednarodni sceni pa označuje politične aktivnosti, ki so oblikovane za koordiniranje prizadevanj regij iz različnih neodvisnih držav za napredek njihovih medsebojnih gospodarskih odnosov (Vlaj, 2007, str. 19–39).

2. Regionalen razvoj v Sloveniji

Oblikovanje in izvajanje regionalne politike temelji na naslednjih medsebojno usklajenih programskih dokumentih:

- Strategija razvoja Slovenije;
- Strategija prostorskega razvoja Slovenije;
- Strategija regionalnega razvoja Slovenije;
- Državni razvojni program;
- Programski dokumenti EU;

- Regionalni ter območni razvojni programi.

Vlada Republike Slovenije je v juniju 2001 sprejela Strategijo regionalnega razvoja V Sloveniji, ki predstavlja temeljni strateški dokument s področja regionalnega razvoja. V njem so opredeljeni cilji regionalnega razvoja in instrumenti ter politika za njihov doseg.

Strategija regionalnega razvoja v Sloveniji temelji na Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in njegovih podzakonskih aktih, Beli knjigi o regionalnem razvoju v Sloveniji ("White paper on Regional Development in Slovenia", 1999), Predhodnem državnem razvojnem programu za obdobje 2000-2002 (1999), raziskavi konzorcija slovenskih raziskovalnih inštitutov pod vodstvom Inštituta z ekonomsko raziskovanje (»Priprava strokovnih podlag za Strategijo regionalnega razvoja Slovenije«) in v Tezah za SRRS iz junija 2000 (Strategija regionalnega razvoja v Sloveniji, 2001).

Koncept regionalnega razvoja, institucije in vrste razvojnih spodbud opredeljujejo Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2A) in podzakonski akti z naslednjimi cilji spodbujanja skladnega regionalnega razvoja:

- zmanjševanje razlik v gospodarski razvitosti in življenjskih možnostih prebivalstva med posameznimi območji v državi,
- preprečevanje nastajanja novih območij z večjimi razvojnimi problemi,
- spodbujanje policentričnega razvoja poselitve in policentričnega gospodarskega razvoja,
- razvoj in povečanje konkurenčnosti gospodarstva v vseh razvojnih regijah, ob upoštevanju njihovih posebnosti,
- zniževanje stopnje brezposelnosti v razvojnih regijah oziroma povečanje zaposlenosti in odprava strukturnih neskladij na trgu dela,
- povečanje blagostanja prebivalstva v razvojnih regijah, ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja in njihovih posebnosti,
- krepitev socialnega kapitala in inovacijske sposobnosti v razvojnih regijah,
- ohranjanje in razvijanje kulturne identitete z ustvarjanjem pogojev za kulturno ustvarjalnost in raznolikost, trajnostni razvoj kulturne dediščine in dostopnost do kulturnih dobrin v razvojnih regijah,
- spodbujanje vseživljenjskega učenja v podporo zviševanja izobrazbene ravni prebivalstva in povečanja dostopa do izobraževanja in usposabljanja za vse,
- uveljavljanje celostnega pristopa pri razvoju podeželja,
- zmanjševanje razlik v kakovosti življenja ter ekonomski in socialni blaginji ob upoštevanju varstva okolja, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in zmanjševanje razlik v zdravju,
- uveljavljanje integriranih regionalnih strategij informacijske družbe,
- razvoj območij obeh avtohtonih narodnih manjšin in naselij romske skupnosti v Republiki Sloveniji ter
- spodbujanje gospodarskega sodelovanja s Slovenci iz sveta (Regionalna razvojna agencija notranjsko-kraške regije, 2014).

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja predpisuje tudi načela, po katerih se naj izvaja regionalna politika v Republiki Sloveniji:

- celovitost izvajanja regionalne strukturne politike na celotnem ozemlju,
- partnersko sodelovanje med državo in v razvojne regije povezanimi lokalnimi skupnostmi,
- partnerstvo med javnim in zasebnim sektorjem,
- usklajenost politik in spodbud med posameznimi resorji in spodbud lokalnih skupnosti,
- pristop od spodaj navzgor, torej prenos na višjo raven izvajanja le tisto, kar na nižjem ni smiselno ali možno,
- programsko usmerjane spodbud v celovite razvojne projekte, ki izhajajo iz regionalnih razvojnih programov.

Vizija regionalnega razvoja v Sloveniji stremi k trajnostnemu razvoju v najširšem pomenu ob optimalnem izrabljanju vseh potencialov v regiji, pri tem pa ne zmanjšuje virov in možnosti razvoja prihodnjih generacij.

Dolgoročen cilj regionalnega razvoja je doseganje visokega življenjskega standarda in kvalitete življenja prebivalcev vseh regij s pospeševanjem razvoja okolju prijaznega gospodarstva, s poudarkom na celostnem razvoju mest, ki so nosilci regionalnega razvoja v povezavi z podeželjem.

To bo doseženo z oblikovanjem vseslovenskega gospodarskega razvojnega pola ter s krepitvijo partnerskih odnosov med državo, lokalnimi skupnostmi in socialnimi partnerji (Piry 2003, str. 29).

S sprejetjem Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja v letu 1999 se je Slovenija opredelila za pomoč regijam in občinam, ki zaostajajo v razvoju.

Sprejeti podzakonski akti in Strategija regionalnega razvoja Slovenije so natančno opredelili ta območja. Regionalna politika torej deluje na celotnem območju države, še posebej aktivno pa na prednostnih območjih, kot so:

- regije z najnižjo stopnjo razvitosti (Pomurska, Podravska, Zasavska in Posavska);
- območja s posebnimi razvojnimi problemi: ekonomsko šibka območja, območja s strukturnimi problemi in visoko brezposelnostjo in razvojno omejevana območja z omejenimi razvojnimi dejavniki. Skupno gre za 129 občin, 57,2 % ozemlja in 48,7% prebivalstva Slovenije;
- obmejna območja;
- območja na katerih živi madžarska in italijanska narodna skupnost ter romska etična skupnost (Piry, 2003, str. 30–31).

Reforma regionalne strukturne politike je prinesla oblikovanje novih institucij na regionalni in lokalni ravni. Za območje ene ali več statističnih regij je bilo predvideno, da se ustanovi Regionalna razvojna agencija, ki jo ustanovijo občine in osebe javnega in zasebnega prava. Razvojna agencija bo opravljala razvojne naloge za regijo.

Na nacionalni ravni je v okviru Ministrstva za gospodarstvo ustanovljena Agencija Republike Slovenije za regionalni razvoj, katere glavna naloga so pospeševanje regionalnega razvoja, spremljanje strategije regionalnega razvoja Slovenije in razvojnega programa ter tudi izdelovanje letnih poročil in analiz uresničevanja strukturne politike EU v Sloveniji.

Nosilec regionalne politike je tudi Svet za strukturno politiko, ki je bil ustanovljen kot usklajevalni organ Vlade Republike Slovenije za področje strukturne politike in regionalnega razvoja, ki obravnava in usklajuje razvojne dokumente ter usklajuje pobude in predlaga spremembe teh dokumentov.

Poleg naštetih institucij so za izvajanje regionalne razvojne politike zadolženi še: Javni sklad za regionalni razvoj, Sklad za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja, ki je namenjen za trajnejše doseganje javnih ciljev na področju regionalne politike, lokalne skupnosti, občine in drugi (Žvokelj, 2004).

Država mora s svojo organiziranostjo in delovanjem podpreti večjo konkurenčnost zasebnega sektorja, zato je nujno oblikovati prilagodljivo in učinkovito regijo, ki bo sposobna z ukrepi ekonomske politike ter z ustvarjanjem konkurenčnih pogojev gospodarjenja in razvojno privlačnih lokacij izboljšati regionalno konkurenčnost in ustvariti ugodne pogoje za pritek svežega kapitala.

Regionalen razvoj gospodarstva mora biti naravnan v iskanju novih idej, ki bi podale konkretne in dolgoročne učinke razvoja.

Mehanizmi regionalnega razvoja obsegajo prostorsko načrtovanje in zemljiško politiko, kmetijsko politiko in razvoj podeželja, zaščito kulturne in naravne dediščine, ki v povezavi s povečano samostojnostjo regij pri spodbujanju lastnega razvoja zmanjšujejo regionalne razlike v razvitosti.

3.2 PODRAVSKA REGIJA

Podravska regija je druga največja statistična regija in tretja najgosteje naseljena regija v Republiki Sloveniji. Najgosteje je naseljena okrog osrednjega mesta Maribor, ki je drugo največje mesto v državi. Gosto naseljena je okrog Ptuja, ki je s pustnimi običaji in s kurenti znan daleč po svetu. Najmanj poseljeni sta območji hribovitih Haloz in Slovenskih goric.

Nižinsko Podravje sestavljata Dravsko in Ptujsko polje. Značilni ton Podravju daje reka Drava s Hidroelektrarnami (Radovanovič, Bevc Varl in Žiberna 1996, str. 61–62).

Podravsko regijo naravnogeografsko zaznamujejo gričevje na severovzhodu, subalpsko gozdnato hribovje (Pohorje in Kozjak) na zahodu ter Dravsko-Ptujsko polje od reki Dravi.

Vodno bogastvo izkorišča regija za pridobivanje električne energije (veriga HE na Dravi), plodno zemljo pa za kmetijsko dejavnost, saj ima največje površine kmetijskih zemljišč v uporabi v vsej Sloveniji (83 000 ha).

Podravska regija obsega 10,7 % slovenskega ozemlja oziroma 2,170 km² in ima ugodno geostrateško lego, v kateri je dobro razvita prometna infrastruktura, kar zagotavlja dobre povezave z ostalimi regijami.

Slika 1: Podravska regija

Vir: Wikipedija, 2014c

Statistična regija Podravje obsega 41 občin, v katerih je na dan 1. 1. 2010 živelo 323.343 prebivalcev (16 % vsega slovenskega prebivalstva).

Po gostoti naseljenosti s 147,1 prebivalca na km² je na tretjem mestu v Sloveniji. Sodi med regije s pozitivnim selitvenim prirastom, vendar večji negativni naravni prirast na drugi strani vpliva na upadanje števila prebivalcev.

V obdobju od leta 1981 do prve polovice leta 2000 je Podravska regija zabeležila največji padec mladega prebivalstva, medtem ko se povečuje delež starega prebivalstva. Podravska regija ima dobro razvit sistem formalnega in neformalnega izobraževanja in je drugo največje univerzitetno središče v Sloveniji, kar vpliva na izobrazbeno strukturo prebivalstva, ki se izboljšuje.

Podravska regija je v bivši Jugoslaviji veljala za industrijsko zelo močno regijo, je ob koncu leta 2000 eno izmed območij z najresnejšimi gospodarskimi in socialnimi

problemi v Sloveniji. Gospodarstvo, ki je slonelo na močni industriji in gradbeništvu, je prizadela izguba južnih trgov in upočasnitev investicijske gradnje.

Regija je tako dobila tipične lastnosti starih industrijskih regij: kapital in znanje sta se umaknila, nova vanjo ne pritekata sama od sebe (Farič, 2006).

Regija je na drugem mestu po prispevku k slovenskemu BDP, za osrednjeslovensko. Največji delež bruto dodane vrednosti ustvarijo storitvene dejavnosti. 51,6 % vseh prebivalcev, starih 15 let ali več, je dejansko tudi delovno aktivnih, kar je najmanj v državi.

Delež prostih delovnih mest od vseh delovnih mest (prostih in zasedenih) je med višjimi v državi. V letu 2013 je regija zabeležila 20.889 brezposelnih oseb. Regija ima bogato kulturno tradicijo, v kateri zavzemajo posebno mesto pustni običaji z daleč po svetu znanimi ptujskimi kurenti, ki so potencial za mednarodno prepoznavnost in privlačnost regije.

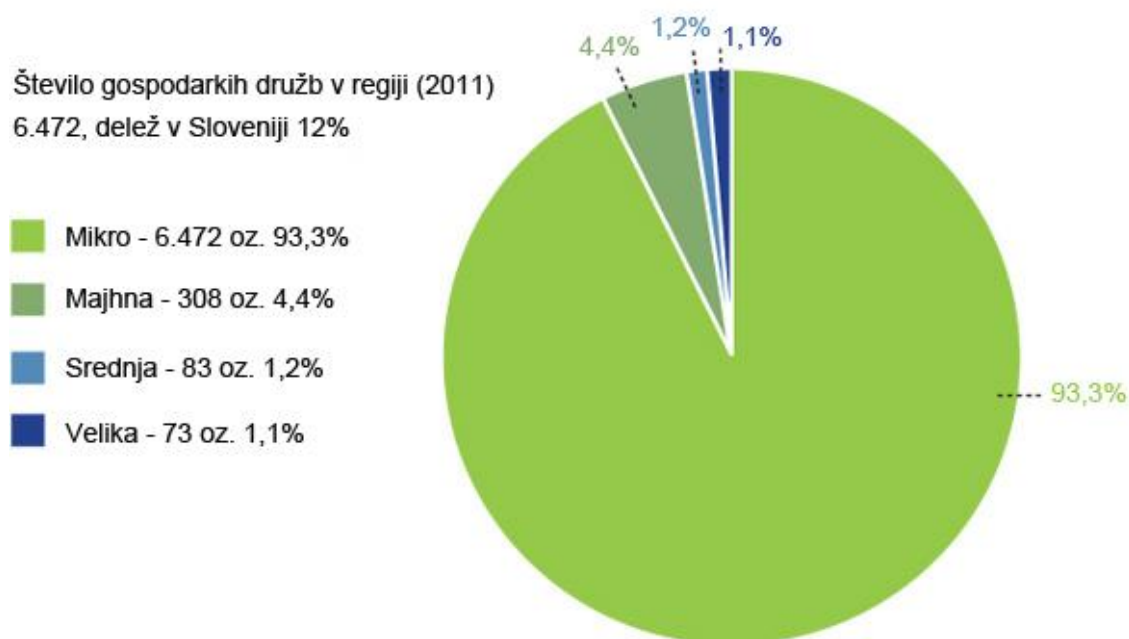
Podravska regija razpolaga z naravnimi viri na eni strani, na drugi strani pa je bogata industrijska tradicija, ki jo zadnje čase spremlja gospodarska in finančna kriza. (Občina Kidričevo, 2012). Razvojne prednosti regije so predvsem geostrateška lega, industrijska tradicija regije, izgradnja prometne infrastrukture ter vključevanje znanstveno raziskovalne infrastrukture Univerze v Mariboru ter drugih izobraževalnih ustanov v podjetniško sfero (povzeto po: Študija izvedljivosti za projekt, 2009).

3.2.1 Gospodarstvo podravske regije

Slovensko gospodarstvo je že tradicionalno zelo vezano na sodelovanje s tujino. Na to vpliva majhnost trga in njegova odprtost. Kot članica EU ima Slovenija ustrezen zakonodajni okvir, ki omogoča nemoteno internacionalizacijo. Podravske regije je prizadel propad velikih industrijskih podjetij, kar je vodilo v propad manjših, ki so z njimi sodelovala. Razpad gospodarstva je vplival na veliko socialnih problemov, predvsem brezposelnost ter nižji standard prebivalstva. Vplivalo pa je tudi na to, da je gospodarstvo regije postalo nekonkurenčno. Srž problema je postal, da je razvoj Podravske regije zaostajal za državnim povprečjem.

Leta 2011 je bilo v Podravski regiji 6.936 gospodarskih družb, kar predstavlja 12-odstotni delež v Sloveniji.

Slika 2: Gospodarske družbe v Podravski regiji

Vir: Štajerska gospodarska zbornica, 2014

Ob koncu prejšnjega stoletja so zaradi ekonomskih težav začela podjetja izvajati programe prestrukturiranja, kar je imelo za posledico stečaje in prisilne poravnave ter presežene delavce. Kljub temu pa je v regiji še vedno veliko podjetij v predelovalnih dejavnostih, ki so odvisna od dodelovalnih poslov ter jih selitev proizvodnje v državo s cenejšo delovno silo hitreje prizadenejo. Po propadu velikih industrijskih sistemov je bila regija daljše obdobje v gospodarski krizi. Rešitev iz te krize so nekatera podjetja videla v tem, da so se prestrukturirala iz predelovalne dejavnosti. V regiji se je uspešno začel razvijati tudi storitveni sektor. Eden izmed pomembnih dejavnikov, ki prispevajo k dvigu konkurenčne sposobnosti gospodarstva regije, so tuje investicije, ki se od ostalih oblik kapitala razlikujejo predvsem po tem, da gre za strateško obliko vlaganj, ki vključujejo dolgoročno in aktivno upravljavsko vlogo investitorja.

Zraven neposrednega vpliva svežega kapitala, ki dviguje razvojni potencial domače industrije, prinašajo neposredne tuje investicije številne pozitivne učinke:

- prenos novih tehnoloških znanj,
- prenos organizacijsko upravljaljskih znanj,
- dostop do tujih trgov,
- povečano angažiranje lokalnih podjetij v mednarodnih mrežah dobaviteljev,
- boljša izkoriščenost lokalne infrastrukture.

Tuje neposredne investicije tako povečujejo ekonomsko učinkovitost podjetij, zmanjšujejo brezposelnost in povečujejo fiskalni prihodek države. Najuspešnejša in največja podjetja v letu 2011 v podravski regiji po zaposlenosti so bile:

1. POŠTA SLOVENIJE, d. o. o.,
2. BOXMARK LEATHER, d. o. o., Kidričevo,
3. CARRERA OPTYL, proizvodnja očal, d. o. o., Ormož,
4. PERUTNINA PTUJ, d. d.,
5. SWATY COMET, umetni brusi in nekovine, d. o. o.,
6. ISS FACILITY SERVICES, d. o. o.

Po dobičku so bili v Podravski regiji najboljši:

1. HENKEL SLOVENIJA, d. o. o.,
2. POŠTA SLOVENIJE, d. o. o.,
3. DRAVSKE ELEKTRARNE MARIBOR, d. o. o.,
4. CARRERA OPTYL, proizvodnja očal, d. o. o., Ormož,
5. HC HIDROMONTAŽA, inženiring, trgovina in storitve, d. o. o.

Po celotnih prihodkih v letu 2012 so se zvrstile naslednje gospodarske družbe:

1. IMPOL, industrija metalnih polizdelkov, d. o. o.,
2. SODO, sistemski operater distribucijskega omrežja z električno energijo, d. o. o.,
3. POŠTA SLOVENIJE, d. o. o.
4. ELEKTRO MARIBOR, podjetje za distribucijo električne energije, d. d.,
5. TALUM, tovarna aluminija, d. d., Kidričevo,
6. HENKEL SLOVENIJA, d. o. o. (Štajerska gospodarska zbornica, 2014)

Razvojne prednosti regije so predvsem:

1. geostrateška lega,
2. industrijska tradicija regije,
3. izgradnja prometne infrastrukture.

Podravska regija se v zadnjih letih sooča s propadom velikih industrijskih podjetij, kakor tudi manjših, ki so z njimi sodelovala. Vse to je vodilo do množičnega izseljevanja prebivalstva, slabe izobrazbene strukture, brezposelnosti, nižjega standarda prebivalstva. Gospodarstvo Podravske regije je postalo čedalje manj konkurenčno, kar je država želela reševati z raznimi ukrepi za krepitev gospodarstva. Pomembno vlogo pri regionalnem razvoju pa lahko odigrajo tudi občine s sodelovanjem na razpisih, povezovanjem in izvajanjem različnih projektov.

3.2.2 Kmetijstvo podravske regije

Kmetijstvo je gospodarska dejavnost posebnega družbenega pomena, katerega temeljna naloga je, da zagotavlja zadostne preskrbe z varno hrano, hkrati pa ima druge družbeno pomembne funkcije. Kmetijstvo pomembno vpliva na podobo kulturne krajine in njene estetske vrednosti.

S svojo gospodarsko in socialno vlogo kmetijstvo pomembno prispeva k vitalnosti in poseljenosti podeželja. V Podravski regiji so ugodne naravne možnosti za tradicionalno kmetijstvo kakor tudi za ekološko in integrirano pridelavo v agroživilstvu in gozdarstvu. Podravska regija spada med naravno in geografsko pestre pokrajinske enote, za katera so značilna tri kmetijska območja:

- Dravsko-Ptujsko polje, v katerega spadajo občine: Dornava, Kidričevo, Ptuj, Hajdina, Markovci in Gorišnica;
- Slovenske gorice, v katerega spadajo občine: Destrnik, Juršinci, Trnovska vas in Sv. Andraž,
- Haloze v katerega spadajo občine: Zavrč, Videm, Cirkulane, Podlehnik, Žetale in Majšperk.

Podravska regija je vodilna regija v površinah kmetijskih zemljišč, kakor tudi po številu kmetijskih gospodarstev. Kmetijske površine predstavljajo velik del agrarne proizvodnje, ki bi z uvedbo namakanja povečale svojo zmogljivost, saj je v zadnjih letih regija utrpela veliko škode zaradi suš. Glavnina zemljišč je v lasti družinskih kmetij. Velikost kmetije ni ugodna za masovno konvencionalno proizvodnjo. Zaradi omejenih pogojev kmetovanja je pomemben prehod iz intenzivnega kmetovanja na integrirano ekološko kmetovanje.

Po podatkih popisa prevladujejo na območju štirih občin male kmetije, saj je od skupnih 1687 kmetij, kar 570 manjših od 2 ha (33,8 %), 1146 kmetij pa ima manj kot 5 ha kmetijskih zemljišč (67,9 %). Zaradi spreminjanja gospodarske dejavnosti na podeželju in priseljevanja nekmečkega prebivalstva so se podeželska naselja funkcijsko in prostorsko preoblikovala. Nastajajo nova urbanistično zasnovana bivalna, oskrbna ali obrtna območja. Poleg oskrbnih območij nastajajo v podeželskih naseljih urbane stanovanjske soseske z nekmečkim prebivalstvom. Kmetijstvo ima v razvoju podeželja pomembno vlogo saj omogoča preživetje kmetovalcem in njihovim družinam, prideluje kakovostno in varno hrano za potrošnike, ohranja kulturno krajino, biotsko raznovrstnost in naravno ravnovesje ter omogoča razvoj drugih dejavnosti na podeželju.

Zaradi takšne vloge se mora nenehno prilagajati spremembam, organizacijsko in proizvodno dopolnjevati ter usklajevati svoj razvoj z razvojem drugih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti. Splošni trendi razvoja kmetijstva so usmerjeni k okolju prijaznemu načinu kmetovanja. Obseg ekološkega kmetovanja se povečuje in predstavlja alternativo dosedanjim praksam kmetovanja.

V obravnavanem prostoru je veliko tudi kulturnih in zgodovinskih posebnosti, ki se kažejo v obliki materialne in nematerialne dediščine in so nacionalnega pomena (arheološka najdišča na Hajdini, pustni običaji v Markovcih in ostalih naseljih, domače obrti in veščine, kulturna in naravna krajina). Kulturna in naravna dediščina je dobra osnova za razvoj turizma. Podravska regija ima ogromno materialne in nematerialne dediščine, ki so potencial za mednarodno prepoznavnost, katera je lahko realna priložnost za njen turistični razvoj. Turistični razvoj regije pa bi lahko temeljil tudi na

razvoju turističnih kmetij. Taka oblika turizma se v zadnjem času zelo hitro razvija in postaja vse bolj priljubljena oblika preživljanja prostega časa. S turizmom na podeželju se ukvarjajo lastniki kmetij, ki so svoje kmetije obogatili z namestitvenimi prostori, ponudbo lokalno pridelane hrane in gostinsko ponudbo.

Večina regijskih ali lokalnih razvojnih programov uvršča turizem med prednostne gospodarske dejavnosti Podravske regije. Kot izrazita interdisciplinarna dejavnost je turizem dejavnik celostnega razvoja regije. Turizem spodbuja razvoj kmetijstva ter drugih proizvodnih in storitvenih dejavnosti, pomemben pa je pri varovanju naravne in kulturne dejavnosti. Potencial Podravske regije v turizmu je tako velik, da si brez njega ne moremo predstavljati razvoja regije. Dosedanji razvoj turizma v regiji je temeljil predvsem na ptujski turistični ponudbi. Ptujška kulturna-zgodovinska in druga bogastva pritegnejo več kot 70 % vseh turistov v regiji, ki pa se v turističnem kraju zadržijo le dan ali dva, kar pa je posledica skromne dodatne turistične ponudbe, pomanjkanje turističnih kapacitete ter turistično nerazvito podeželje.

Najpomembnejši dejavnik v razvoju turizma v regiji so zraven privlačne in ekološko neobremenjene pokrajine prebivalci regije. Ljudje so nosilci turističnih storitev, pobudniki novih turističnih proizvodov in idej, predvsem pa s svojo aktivnostjo ohranjajo poselitev, gradijo splošno in turistično infrastrukturo, ter krepijo gospodarske in družbene potenciale. Turizem je gospodarska dejavnost, ki se razvije v uspešno panogo le na osnovi skupne strateške odločitve regije, usklajene z vsemi gospodarskimi in družbenimi dejavnostmi.

4 KIDRIČEVO

V tem poglavju bom obravnavala Kidričevo in potencial občine Kidričevo. Opisala bom zgodovino in gospodarski razvoj občine, ki danes spada med gospodarsko močnejše občine znotraj Podravske regije. Predstavila bom kmetijstvo kot osnovno dejavnost, ki je lahko odskočna deska pri uvajanju eko regije, ki jo nameravam predstaviti v naslednjem poglavju, kakor tudi spodbude v kmetijstvu, ki jih izvaja Občina Kidričevo, da utrdi dopolnilne dejavnosti, ki lahko predstavljajo dodaten vir zaslužka.

4.1 ZGODOVINA

Kidričevo je po drugi svetovni vojni načrtno zgrajeno industrijsko naselje s tovarno glinice in aluminija ter stanovanjskimi bloki leži med smrekovimi gozdovi v jugovzhodnem delu Dravskega polja med železniško progo Ptuj–Pragersko in cesto Ptuj–Slovenska Bistrica.

Kidričevo je v zelo kratkem zgodovinskem obdobju zamenjal kar tri imena. Zаметki Kidričevega segajo v konec 19. stoletja, ko se je okrog gradu razvilo naselje poljskih delavcev in grajskih stanovalcev. Grad je leta 1870 postavil grof Schöndorf.

Zaselek se je najprej imenoval po graščinskih hlevih z ovni Stärsstall, kasneje se je oblikovalo ime Sterntal ali Sternthal. Ob koncu prve svetovne vojne se je za kraj uveljavilo novo ime Strnišče, kar lahko pripišemo k temu, da je med prvo svetovno vojno avstro-ogrska vojska zgradila blizu gradu več taborišč z baklami, za katere so izsekali gozdove.

Na nadaljnji razvoj naselja je sta vplivali prva in druga svetovna vojna. Med prvo svetovno vojno so zgradili več rezervnih vojaških bolnišnic in taborišč za vojne ujetnike. Po končani prvi svetovni vojni je taboriščno naselje s svojimi barakami, parno elektrarno, vodovodom, ozkotirno železnico, pekarno in pralnico nudilo priložnost za izkoriščanje taboriščnih barak v gospodarske namene. Za potrebe lastne oskrbe so v taborišču Strnišče delovale različne gospodarske dejavnosti.

Gojili so svinje, kunce in perutnino ter pridelovali zelenjavo. Pridelano so uporabili v kuhinjah po različnih rezervnih vojaških bolnišnicah. Znotraj taborišča so delovale mizarska, čevljarška, krojaška in kovaška delavnica, pekarna, klavnica in frizerstvo. Za potrošne predmete in inventar je skrbel ekonomat.

Leta 1919 je grad s posestvom kupil Franc Čuček, ki je bil ptujski vinski trgovec in proizvajalec Šampanjca, in je imel obetavne gospodarske načrte za industrializacijo Strnišča. Ta je že leta 1919 kupil Helinovo strniško graščino in posestvo, na katerem je

stalo strniško taborišče, leta 1921 pa je od Deželne vlade Slovenije odkupil še barake in njihovo opremo ter napravil načrt za industrializacijo taborišča v Strnišču.

Zaradi gospodarske krize so se načrti izjalovili. V taborišču Mlada Boleslava, južno od železniške proge je hotel zgraditi tovarno železniških voz, a so se njegovi načrti za veliko tovarno izjalovili. Od leta 1921 do 1926 mu je v Strnišču uspelo ustanoviti le nekaj manjših industrijskih obratov, v katerih je zaposlil približno 180 delavcev iz sosednjih vasi: leta 1921 predelovalnico sliv za brinele, 1922 tovarno tehtnic, 1923 delavnico za lesno volno, delavnico slamnatih tulcev, parfumerijo in pletarno rogozne pletenine in preprog, 1924 pa še delavnico gramofonskih zvočnic in delavnico harmonik.

Večina obratov je do leta 1926 oz. 1928 propadla in Čučka privedla do stečaja. Po Čučkovem stečaju je Strnišče leta 1928 kot glavna upnica prevzela Ljudska posojilnica v Ljubljani. Odpravila je vse obrate, podrla barake, les ter ostalo opremo pa razprodala. Do leta 1930 in 1931 so bila strniška taborišča izbrisana iz obličja zemlje. V zemlji je ostalo le 7 km dolgo kanalizacijsko omrežje iz betonskih cevi.

Nekdanje Hellinovo posestvo pa je nova lastnica vodila kot gozdno gospodarstvo. Po propadu Čučkovih podjetij so kraj zapustili tudi njegovi prebivalci. Kot glavna upnica je Strnišče leta 1922 prevzela Ljudska posojilnica v Ljubljani. Vsa podjetja je razpustila, podrla barake in les poceni prodala.

V času druge svetovne vojne so grad zasegli Nemci, na mestu lesenih barak so začeli graditi vojaško ujetniško taborišče, kasneje pa še delovno taborišče za gradnjo tovarne glinice.

Tovarno glinice je začelo graditi nemško podjetje Vereinigte Aluminiumwerke (Združene tovarne aluminija) iz Berlina. Tovarno so gradili vojni ujetniki, svobodni delavci in razni kaznjenci. Ravninsko območje Dravskega polja, kjer so bile med prvo svetovno vojno bolnišnice in taborišča, je bilo zelo primerno za gradnjo večjega industrijskega kompleksa, saj je bilo delno že komunalno opremljeno, v bližini je tekla železniška proga, nerodovitna zemlja pa ni obetala omembe vrednega pridelka

Slika 3: Grad Sternthal

Vir : KAMRA, 2012

Do leta 1945 je bilo zaključenih okrog 70 % gradbenih del. Večino že dobavljene opreme in vso dokumentacijo so ob koncu vojne odpeljali v Nemčijo (Talum, 2004). Po končani drugi svetovni vojni je grad postal splošno ljudsko premoženje in njegov lastnik država. Aprila 1947 je zvezno ministrstvo za gospodarstvo ustanovilo Tovarno glinice in aluminija Strnišče, ki se je leta 1953 preimenovalo v Tovarno glinice in aluminija Boris Kidrič Kidričevo.

Neposredno po vojni je kraj doživel ponovno transformacijo. Taborišče Strnišče je prešlo pod upravo državne bezbednosti (UDBA), le-ta pa je tukaj zapirala politične zapornike, sodelavce okupatorja ter vojne ujetnike. Leta 1946 je bilo taborišče ukinjeno, barake so razstavili in odpeljali na avtocesto Zagreb–Beograd. Gradnja in razvoj tovarne sta poslej hitro napredovali, s tovarno pa je razvijalo naselje.

1954 je bil zgrajen objekt za proizvodnjo glinice in elektrolize A, 1963 je bila zgrajena elektroliza B, 1985 pomeni začetek modernizacije proizvodnje, 1991 ustavitev proizvodnje metalurške glinice in proizvodnje v elektrolizi A, 1992 so se zgodile spremembe v organiziranju tovarne, 27. maja 1992 pa se tovarna preimenovanje v TALUM. (Občina Kidričevo, 2010)

Kidričevo je industrijsko naselje na Dravskem polju, zgrajeno po 2. svetovni vojni, severno od Tovarne glinice in aluminija (danes Talum). Naselje se je najprej imenovalo Strnišče, leta 1953 pa je dobilo ime po umrlem politiku Borisu Kidriču. Današnja občina

je nastala 1. januarja 1995 s preoblikovanjem lokalne samouprave v Republiki Sloveniji.

4.2 KIDRIČEVO DANES

Kidričevo sodi med mlajše kraje, je urbano, sodobno naselje, ki je nastalo je kot novozgrajeno industrijsko naselje, ki je raslo s stanovanjskimi bloki med borovimi gozdovi sredi Dravskega polja, nedaleč stran od tovarne glinice in aluminija, ter prevzelo vodilno vlogo v širšem prostoru in se razvilo v samostojno krajevno in občinsko središče.

4.3 KIDRIČEVO KOT DEL PODRAVSKE REGIJE

Občina Kidričevo je nastala na podlagi Zakona o ustanovitvi občin in določitvi njihovih območij (ZUODNO). Za zakonom je bilo tudi določeno, da je sedež občine v Kidričevem, Ulica Borisa Kraigherja 25.

Občina Kidričevo je nastala iz treh krajevnih skupnosti: Cirkovce, Kidričevo ter Lovrenc na Dravskem polju. Občino Kidričevo sestavlja 18 krajev: Kidričevo, Kungota pri Ptuju, Njiverce, Apače, Pleterje, Župečja vas, Mihovce, Dragonja vas, Cirkovce, Zgornje Jablane, Spodnje Jablane, Pongrce, Šikole, Stražgonjca, Spodnji Gaj pri Pragerskem in Starošince.

Občina Kidričevo leži v kulturno, naravno in gospodarsko raznolikem okolju.

Slika 4: Občina Kidričevo

Vir: Wikipedija, 2014a.

Kidričevo ima 6619 prebivalcev, od tega 2690 delovno aktivnih. Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 77. mesto. V občini Kidričevo je zaposlenih 3985 prebivalcev, samozaposlenih 389, registrirani so 303 brezposelni prebivalci. V občini Kidričevo je večino prebivalstva, in sicer kar 2235 občanov in občank, zaposlenih v nekmetijskih in storitvenih dejavnostih.

Tabela 1: Delovno aktivno prebivalstvo v občini Kidričevo zaposleno po panogah

	SLOVENIJA	KIDRIČEVO
SKUPAJ	818.304	2.634
KMETIJSKE	32.649	265
NEKMETIJSKE	311.180	1.115
STORITVENE	431.494	1.120

Vir: Statistični Urad Republike Slovenije, 2002.

V občini Kidričevo je registriranih 424 podjetij, katerih prihodek znaša 601,092 (v 1000 EUR).

4.4 FINANCIRANJE IN PRORAČUN OBČINE KIDRIČEVO

Zakon o lokalni samoupravi ureja lokalne samoupravne skupnosti, določa načela, ki jih urejajo, in je bil od sprejetja leta 1993 večkrat dopolnjen. Zakon sestavlja 12 poglavij, v katerih so opredeljene splošne določbe, območja in deli občin, naloge občin, organi občin, občinska uprava, premoženje in financiranje občin, občinske javne službe, splošni in posamični akti občin, nadzor državnih organov, varstvo lokalne samouprave in pravice posameznikov ter organizacij in prehodne in končne določbe. Premoženje in financiranje občin določa 6. poglavje Zakon o lokalni samoupravi (v nadaljevanju ZLS-UPB2), ki je bil sprejet leta 2007. Zakon z desetimi členi opredeljuje, da premoženje občine sestavljajo nepremične in premične stvari v njeni lasti, denarna sredstva in pravice. Občina mora s premoženjem ravnati kot dober gospodar. V 52. členu ZLS-UPB2 so navedeni kot lastni viri občine:

- davki in druge dajatve,
- dohodki od njenega premoženja.

Za financiranja lokalnih zadev javnega pomena pripadajo občini naslednji prihodki (ZLS-UPB2, 53. člen):

- davek od premoženja,
- davek na dediščine in darila,
- davek na dobitke od iger na srečo,
- davek na promet nepremičnin,
- drugi davki, ki jih določa zakon.

V 54. členu so opredeljeni dohodki od premoženja občine, ki so:

- dohodek od zakupnin in najemnin za zemljišče in objekte, ki so v lasti občine,
- dohodek od vlaganj kapitala,
- dohodek od vrednostnih papirjev in drugih pravic, ki jih je občina kupila,
- dohodek od dobička javnih podjetij in koncesij (ZLS-UPB2, 54. člen).

Zakon o financiranju občin je stopil v veljavo 1. januarja 2007, spremenjen in dopolnjen leta 2008 spremenjen v svojih osmih poglavjih opredeljuje splošne določbe, vire financiranja občine, ugotavljanja in financiranje primerne porabe občin, sofinanciranje nalog, programov in investicij obči, nadzor, financiranje novih občin, predhodne in končne določbe. S tem zakonom se ureja financiranje nalog iz občinske pristojnosti. V ZFO-1 je natančno določeno, katere vrste prihodkov imajo občine in v kakšen namen jih lahko uporabljajo.

Proračun Občine Kidričevo za leto 2014 znaša 6.952.930. Tekoči prihodki Občine Kidričevo so 5.395.816, od tega davčni prihodki v višini 4.694.036 in nedavčni prihodki v višini 701.780.

4.5 GOSPODARSTVO OBČINE KIDRIČEVO

Na območju Kidričevega je registriranih 287 poslovnih subjektov, od tega 214 samostojnih podjetnikov.

Najmočneje je vplival na razvoj gospodarstva v Kidričevem Talum, ki ima danes s svojo Skupino Talum velike možnosti za razvoj. Skupina Talum sledi sodobnim trendom proizvodnje in uvaja vedno nove programe, ki prispevajo k ustvarjanju dodane vrednosti.

Kot mlajše veliko podjetje se leta 1995 ustanovi Boxmark Leather, d. o. o., ki je v svetovnem merilu eno izmed največjih podjetij v predelavi in oblikovanju usnja v avtomobilski industriji.

Obe podjetji sta združili svoje izkušnje in znanja in se pojavljata na tržišču s skupnim izdelki, namenjenimi ladjedelništvu.

Skupaj sta razvila ležalnike, stole in mize, ki so namenjeni ladijskim križarkam in so narejeni iz aluminijastega ogrodja ter vodoodpornega usnja. Gre za izdelek, ki ga na svetovnem trgu še ni. Inovativnost dveh podjetij, ki nimata skupne dejavnosti, tako predstavlja novo dodano vrednost v slovenskem gospodarstvu, ki že žanje sadove v tujini, saj je izdelek namenjen ameriškemu tržišču.

V nalogi bom skušala predstaviti, kako občina Kidričevo pomaga manjšim podjetjem in obrtnikom.

Občina Kidričevo zagotavlja sredstva, namenjena za neposredne ali posredne finančne intervencije v podjetništvo in obrt, ki se zagotavljajo iz proračuna občine ter drugih virov. Za uresničevanje ciljev ohranjanja in razvoja podjetništva in obrti se finančna sredstva usmerjajo v:

- pospeševanje strukturnih sprememb in usmerjanje v naložbene dejavnosti v podjetništvo in obrt;
- optimalno in razumno koriščenje proizvodnih in storitvenih kapacitet, uvajanje novih tehnologij;
- večanje kakovostih proizvodov in storitev;
- ohranjanje in razvijanje obrti;
- razvijanje inovacij;
- pridobivanje in razvijanje lastnih licenc;
- zniževanje brezposelnosti in odpiranje novih delovnih mest na območju Občine Kidričevo;
- privabljanje novih investorjev, ki odpirajo nova delovna mesta;
- zagotavljanje stalnega izobraževanja;
- pospeševanje podjetniške dejavnosti;
- celovit razvoj podjetništva in obrti;
- projekte in programe razvoja podjetništva in obrti lokalnega, regionalnega in nacionalnega značaja.

Sredstva za intervencijo v podjetništvo in obrt se dodeljujejo glede na vrsto intervencij kot nepovratna sredstva, v višini, kot so zagotovljena z vsakoletnim proračunom Občine Kidričevo. Navedena sredstva se dodeljujejo na podlagi javnega razpisa, del sredstev pa se lahko nameni za razvojne naloge s področja podjetništva in obrti, kot so projekti, programi, skupni nastopi na sejamskih prireditvah, svetovanje.⁷

Na Občino Kidričevo sem poslala prošnjo za pridobitev podatkov, koliko sredstev so v zadnjih letih usmerili v odpiranje novih delovnih mest na območju občine Kidričevo. Podatke, ki so mi jih posredovali, bom predstavila v preglednici.

Tabela 2: Sredstva za subvencije za nova delovna mesta

	RAZPISANA SREDSTVA	DODELJENA SREDSTVA
LETO 2011	10.240 EUR	625 EUR
LETO 2012	13.800 EUR	7.500 EUR
LETO 2013	17.000 EUR	8.750 EUR
LETO 2014	14.500 EUR	NI PODATKA

Iz preglednice je razvidno, da kljub gospodarski krizi in brezposelnosti v občini Kidričevo niso razdelili vseh predvidenih sredstev.

⁷ Pravilnik o dodeljevanju sredstev za ohranjanje in pospeševanje razvoja podjetništva in obrti v Občini Kidričevo ter podeljevanju nagrad za inovacije.

4.6 KMETIJSTVO OBČINE KIDRIČEVO

Kmetijstvo poleg svoje največje naloge, to je oskrba prebivalstva s kakovostno hrano, skrbi tudi za ohranitev kulturne krajine, pozitivno učinkuje na razvoj podeželja, poseljenost in ustvarja delovna mesta. Kmetijstvo je vpeto v preostali del gospodarstva, saj zagotavlja vhodne surovine za agro-živilsko industrijo, v dopolnilnih dejavnostih dopolnjuje turistično ponudbo, izvaja komunalne storitve in podobno. Dopolnilne dejavnosti na kmetijah, kot sta turizem in rekreacija, so elementi gospodarske rasti, ki še v občini niso izkoriščene. Po končanih podatkih iz Popisa kmetijstva 2010 je bilo v Republiki Sloveniji 74.646 kmetijskih gospodarstev, ki so imela v uporabi 474.432 kmetijskih zemljišč in so redila 421.553 glav živine (SURSTAT, 2010).

V občini Kidričevo je 3.277 ha kmetijskih zemljišč, od tega so vse kmetije v družinski lasti. Večina zemljišč predstavlja njive in vrtovi (2.593 ha). Število družinskih kmetij je 487, večina se jih ukvarja z mešano živinorejo (128) in mešano rastlinsko pridelavo (106). Njive v pretežni meri uporabljajo za pridelavo žit (1.673 ha) in krmnih rastlin (532 ha). V občini Kidričevo je 487 kmetij, ki se ukvarjajo z živinorejo oz. so mešane sestave, večina redi govedo in prašiče.⁸

Tabela 3: Družinske kmetije v občini Kidričevo po tipu kmetovanja

	SLOVENIJA	KIDRIČEVO
SKUPAJ	86.467	487
Poljedelstvo	2.819	89
Vrtnarstvo	438	1
Trajni nasadi	9.920	9
Pašna živina	22.284	66
Prašiči in perutnina	2.028	52
Mešana rastlinska pridelava	10.975	36
Mešana živinoreja	24.369	128
Mešana rastlinska pridelava in živinoreja	13.598	106
Nerazvrščene kmetije	36	0

Vir: SURSTAT, 2010

4.6.1 Kmetijski projekti v Občini Kidričevo

V letu 2012 je občina prijavila dva projekta na Javni razpis Društva Bogastvo podeželja ob Dravi in Slovenskih goricah – LAS:

- obnova tržnice v sklopu projekta »Tržni dnevi« v višini 17.724,00 evrov,
- projekt »Učilnica v naravi – Boldirjeva jama« v višini 33.504,00 evrov.

⁸ Občina Kidričevo, 2009.

Projekta sta bila potrjena za sofinanciranje in uvrščeni v Letni izvedbeni načrt LAS, tako da je bil projekt »Tržni dnevi« sofinanciran v višini 11.798,00 evrov in »Učilnica v naravi – Boldirjeva jama« v višini 22.000,00 evrov.

V podporo projektoma je občina organizirala »Seminar izobraževanja kmetov, obrtnikov, ki vršijo direktno prodajo svojih izdelkov na stojnicah« in seminar »Dopolnilna dejavnost na podeželju«.

Kmetovalcem so bile predstavljene dopolnilne dejavnosti, dejavnosti, ki so povezane s tradicionalnimi znanji na kmetiji, pridobivanje in prodaja energije iz obnovljivih virov, storitve s kmetijsko in gospodarsko mehanizacijo ter opremo, izobraževanje na kmetijah (Občina Kidričevo, 2012).

Občina Kidričevo je v letu 2012 dodelila nepovratna finančna sredstva za razvoj kmetijstva in podeželja v višini 18.000,00 EUR.

Za uresničevanje ciljev ohranjanja in razvoja kmetijstva in podeželja v občini se sredstva za izvajanje ukrepov usmerjajo na sledeč način:

1. Naložbe v kmetijska gospodarstva za primarno proizvodnjo.
2. Pomoč pri plačilu zavarovalnih premij.
3. Pomoč pri spodbujanju kakovostnih kmetijskih proizvodov.
4. Zagotavljanje tehnične podpore v kmetijstvu.

4.7 KONKURENČNOST OBČINE KIDRIČEVO

Vizija občine Kidričevo je, da bo zagotavljala odlične pogoje za razvoj gospodarstva, zlasti v smislu privlačnosti za podjetja in kapital v tehnoloških in inovativnih dejavnostih.

Konkurenčnost se bo v prvi vrsti povečala s spodbujanjem inovativnosti, povečanjem obsega domačih in tujih naložb v in za gospodarstvo, vlaganjem v človeške vire, spodbujanjem podjetništva in spodbujanjem internacionalizacije domačih podjetij.

Eden izmed pomembnih dejavnikov, ki prispevajo k dvigu konkurenčne sposobnosti gospodarstva, so nedvomno neposredne tuje investicije.

Pomembno je, da se bo občina Kidričevo povezovala z drugimi občinami na področjih okolje varstva, turizma, gospodarstva, prostorskega planiranja, športa in kulture ter komunalne infrastrukture. Občina bi morala prepoznati potrebe v razvoju turizma, predvsem športnega turizma in turizma na podeželju.

Največjo težavo predstavlja pomanjkanje prenočišč, kulinarične ponudbe in programov, ki bi vključevale celostne in kakovostne storitve. V ta namen se v Občini Kidričevo pripravlja projekt »Gramoznica Pleterje«, ki bo sicer ob že izkoriščanem območju dobilo novo vsebino in nove razvojne možnosti.

Cilji, ki se želijo doseči, so sanacija degradiranega območja, dvig turističnega potenciala občine, zagotovitev površin za šport in rekreacijo ter ohranjanje kvalitete okolja in narave.

Kot problem konkurenčnosti občine Kidričevo se kaže v pomanjkanju delovnih mest za visok kvalificiran kader, brezposelnost, slabe razvojne programe ter odnos do okolja. Te slabosti bi v bodoče lahko premostili s povezovanjem kmetijstva, obrti in podjetništva s turizmom ter industrijo.

5 EKO REGIJA

Občina Kidričevo leži na območju, kjer ima gospodarstvo in kmetijstvo tradicijo in je medsebojno prepleteno. Zaradi naravnega bogastva, ki nas obkroža, nam se ponuja možnost za dolgoročen izhod iz gospodarske krize s spodbujanjem eko gospodarstva, ki je okolju prijaznejšo in socialno vključujoče, konkurenčnost pa se gradi na energetski in snovni učinkovitosti.

Eko gospodarstvo ni pomembno samo zaradi zmanjševanja škodljivih vplivov na okolje in zdravje ljudi, ampak tudi zaradi socialnih učinkov, to je ustvarjanje novih delovnih mest. Ekološko kmetijstvo, učinkovita raba naravnih virov, proizvodnja energije iz obnovljivih virov, povečanje energijske učinkovitosti ter trajnostni turizem so zagotovo tiste gospodarske dejavnosti, ki svojo konkurenčno trajnost gradijo na lokalnih naravnih in človeških virih.

Republika Slovenija je kot članica Evropske unije zavezana sprejemati ukrepe, ki so potrebni za doseganje teh ciljev. Strategija Evropske unije je, da poveča sinergijske gospodarske, okoljske in socialne učinke in vidi potencial na področju inovacij, izobraževanja, socialne vključenosti, ki bi pripeljali do trajnostnega razvoja gospodarstva Evropske unije. V obdobju do leta 2020 naj bi se skladno s strategijo Evropa 2020⁹ ter Strategijo za rast in delovna mesta Evropa 2020 močna vez med podnebno in energetsko politiko ter politiko zaposlovanja odrazila tudi na porabi kohezijskih sredstev, predvsem Evropskega socialnega sklada¹⁰ in Evropskega sklada za regionalni razvoj¹¹, pa tudi nekaterih drugih programov, vključno s programi za mala in srednja podjetja. V letu 2013 je bilo v okviru programov kohezijske politike porabljenih 622,15 milijonov evrov evropskih sredstev, kar je največ v programskem obdobju 2007–2013. Evropska sredstva sicer predstavljajo glavnino razvojnih sredstev, ki jih ima država na voljo. Slovenija pa tudi v obdobju 2014–2020 ostaja neto

---

⁹ Namen Strategije Evropa je povečati število delovnih mest. Strategija EVROPA 2020 vsebuje vizijo socialnega tržnega gospodarstva Evrope za 21. stoletje. V njenem ospredju so tri prednostne prvine, ki se medsebojno krepijo:

- Pametna rast: razvoj gospodarstva, ki temelji na znanju in inovacijah.
- Trajnostna rast: spodbujanje bolj konkurenčnega in zelenega gospodarstva, ki gospodarnejše izkorišča vire.
- Vključujoča rast: utrjevanje gospodarstva z visoko stopnjo zaposlenosti, ki krepi socialno in teritorialno kohezijo (Evropska komisija, 2014).

¹⁰ Evropski socialni sklad podpira zaposlovanje, pomaga ljudem dobiti boljše delovna mesta in zagotavlja državljanom Evropske unije bolj poštene zaposlitvene možnosti. Deluje z vlaganjem v evropski človeški kapital, delavce, mlade in vse tiste, ki iščejo zaposlitev (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2014)

¹¹ Evropski sklad za regionalni razvoj je namenjen krepitvi ekonomske in socialne kohezije ter pomoči pri odpravljanju največjih razvojnih neravnovesij v regijah Evropske unije (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2014).

prejemnica, kar pomeni, da iz evropskega proračuna prejme več sredstev, kot jih vanj vplača. Sloveniji bo iz naslova evropskih sredstev za obdobje 2014–2020 na voljo:

- sredstva za krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij, spodbujanje podjetništva, zagon novih podjetij, internacionalizacijo, razvoj novih poslovnih modelov za mala in srednja podjetja ter posledično ustvarjanje novih delovnih mest iz Evropskega sklada za regionalni razvoj več kot milijarda evrov;
- sredstva za vlaganja v zaposlovanje, krepitev in razvoj človeških virov (vseživljenjsko učenje, spodbujanje poklicnega usposabljanja itd.), mobilnost, vlaganje v izobraževalni sistem in sistem usposabljanja za hitrejši prehod na trg dela iz Evropskega socialnega sklada več kot 500 milijonov evrov (od tega 100 milijonov evrov za vključevanje mladih na trg dela in 200 milijonov evrov za povečevanje socialne vključenosti in zmanjševanje tveganja revščine ter aktivno staranje in zdravje),
- sredstva za izgradnje okoljske in prometne infrastrukture ter trajnostne rabe energije iz Kohezijskega sklada 1,05 milijarde evrov.¹²

Z ustanovitvijo eko regije bi se tako občina Kidričevo, ob pomoči države ter širše lokalne skupnosti, lažje soočila z gospodarsko krizo pri tem pa poskrbela za trajnostni razvoj gospodarstva, ohranjanje zdravju prijaznega okolja hkrati pa bi lahko zapolnila tisti primanjkljaj, ki ga občani pogrešajo, to je razvoj turizma in športnega turizma. Pri nastajanju diplomske naloge, se je v Občini Kidričevo že ustanovilo društvo Eko regija Ravno polje, katerih ideja me je navdušila, vendar pa ni vplivala na moje delo z dokumenti oziroma podatki, ker še z njimi ne razpolagajo. Omenjeno društvo se zgleduje po Ekoregiji Kaindorf (Ökoregion Kaindorf).¹³

5.1 SIMULACIJA EKO REGIJE FILIPELA

V upanju, da lahko naredim nekaj dobrega za našo prihodnost in za prihodnost vsem zanamcev, sem ustvarila ekoregijo, katere del bi si želela biti. Poimenovala sem jo po mojih otrocih. Je simulacija okolja, v katerem bi želela, da nekoč živita.

Z implementacijo Eko regije »FilipEla« bi želela predvsem zaustaviti trend zaostajanja v razvoju in izkoristiti gospodarske, naravne, kulturne in okoljske prednosti, ki so na razpolago v tem okolju.

Živimo v času nenehnih sprememb. Okoliščine nas silijo v to, da se poglobimo vase, v okolje, iz katerega izhajamo. Življenje je zaznamovala gospodarska kriza, ki je

---

¹² Vlada Republike Slovenije, 2014.

¹³ Leta 2007 se je v skupni pobudi gospodarstva, nevladnega sektorja in lokalne skupnosti v šestih občinah rodila Ekoregija Kaindorf, s ciljem znižanja izpustov CO². Zasnovani so kot politična neodvisna organizacija, ki mobilizira vse moči lokalne skupnosti, kmetijstva, gospodarstva, delovnih skupin in prebivalstva.

pustošila po vseh področjih družbenega življenja. Odkar se je pojavila, smo na državni ravni sprejeli že veliko ukrepov, ki so poskušali omiliti njene posledice.

Sprejeti so bili ukrepi za pomoč gospodarstvu, finančnemu sektorju, prebivalstvu, zgodili so se varčevalni ukrepi za stabilizacijo javnih financ, ukrepi za povečanje pritoka sredstev v proračun in vrsta drugi reform, s katerimi bi se povečala konkurenčnost države in zmanjšali primanjkljaji. Država je sprejela spodbude za ekološko učinkovita podjetja in proizvode. Ekološko kmetovanje predstavlja veliko priložnost za ustvarjanje novih delovnih mest in oživitev podeželskih skupnosti.

Tudi v Programu razvoja podeželja 2014–2020¹⁴ so predvideni ukrepi (npr. nepovratne podpore za izvedbo investicij, plačila, vezana na površino ali živali) za spodbujanje ekoloških proizvajalcev in podjetij, ki delujejo na področju ekološkega kmetovanja.

Poleg vseh ukrepov, ki so bili sprejeti na državni ravni, je pomembno, da jih sprejmemo tudi sami, znotraj svojega okolja, znotraj svoje družine. V Sloveniji se zadnje čase srečujemo z nizko stopnjo samooskrbe. V preteklosti je veljalo, da je samo oskrbno kmetijstvo bilo zastarelo in neperspektivno, ki ga je treba čim prej čim bolj tržno usmeriti.

Za povečanje samooskrbe v Sloveniji je treba radikalno spremeniti in definirati odnos med kmetom in potrošnikom.

Spodbuditi je treba krajšanje prehranskih verig, pridelavo in potrošnjo kvalitetne hrane, ki je lokalno pridelana, osvestiti potrošnike in izobraziti pridelovalce hrane.

Da bi lahko začeli s simulacijo ekoregije, jo moramo najprej definirati. »Ekoregije so geografsko opredeljena področja z značilno kombinacijo dejavnikov okolja. Vsaka ekoregija predstavlja geografsko področje z relativno homogeno obliko vegetacije, ki je rezultat homogenih medsebojnih vplivov klime, orografije in tal.«¹⁵

Namen ekoregije je vključiti okoljevarstvene standarde v procese dela in bivanja, doseganje visoke stopnje odgovornosti do ohranjanja dediščine ter vpeljevanje različnih okolju prijaznih aktivnosti kot gibanje in način razmišljanja, dela in življenja.

Ekoregija ne more obstajati brez predstavnikov lokalnih skupnosti, gospodarstva, kmetijstva in posameznikov, ki prevzemajo odgovornost vse udeležence vzpodbujati, izobraževati in usmerjati.

---

¹⁴ Program razvoja podeželja je skupni programski dokument posamezne države članice EU in Evropske komisije, ki predstavlja programsko osnovo za črpanje finančnih sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

¹⁵ Wikipedija, 2014b.

Slednjo nalogo lahko prevzamejo društva, družbene iniciative, zbornice ali drugi subjekti. Eko regijo »FilipEla« bom omejila na območje občine Kidričevo in v njo ne bom vključila drugih občin. Izhajam namreč iz tega, da je občina Kidričevo sama sebi zadostna tako v gospodarstvu kot tudi v kmetijstvu.

5.2 PODJETJE FILIPELA

Kot povezovalni člen bom zastavila podjetje FilipEla, ki bi ga ustanovila Občina Kidričevo, k sodelovanju povabila kader z ustrežno izobrazbo in izkušnjami s področja izobraževanja, kmetovanja, ekologije ter energetike.

Podjetje FilipEla bi strmelo k doseganju družbene solidarnosti in spodbujalo sodelovanje ljudi iz različnih strokovnih področij, kakor tudi prostovoljno delo.

Podjetje FilipEla bi opravljalo podobne funkcije, kot jih sedaj opravljajo občinski odbori¹⁶, ki trenutno delujejo ločeno, tukaj pa bi bil poudarek na sinergijskih učinkih njihovega dela, kar bi v praksi pomenilo manj birokracije, manj stroškov in predvsem boljši pretok informacij, manjše stroške ter transparentno delovanje. Pri tem pa je treba sodelovanje, zaupanje ter komuniciranje med vsemi akterji, prebivalci, občinsko upravo, gospodarskimi subjekti, raznimi inštituti, institucijami lokalne skupnosti.

Pomembno je sodelovanje vseh, tako na vseh področjih kakor tudi v vseh fazah razvoja, kjer se skozi različne strategije razvije trajnostni razvoj eko regije.

Podjetje FilipEla bi bil neke vrste inkubator, kjer bi se razvijale ideje in opravljale svetovalne storitve, pomoč pri iskanju virov financiranja, pomoč pri oddajanju vlog za sofinanciranje, pomoč pri oddaji vlog za subvencije, organiziranje predavanj, izobraževanj, seminarjev in posredovanje informacij splošnega značaja, organiziranje in izvedba prireditev.

Podjetje FilipEla bi predstavljal tisti koncept gospodarstva, ki ga odlikuje odpornost na tržne pretrese, velik potencial za socialno integracijo in zaposlovanje ter odlična prilagojenost lokalnim izzivom.

Osnovan bi bil na temeljih zelenih delovnih mest¹⁷, za katerega država in občine lahko skladno z določbami zakona, ki ureja spodbujanje skladnega regionalnega razvoja,

---

¹⁶ Odbori v Občini Kidričevo so: Odbor za gospodarstvo in kmetijstvo Občine Kidričevo, Odbor za regionalni razvoj in razvoj podeželja, Odbor za okoljske in komunalne dejavnosti, Odbor za gospodarsko infrastrukturo.

¹⁷ Zelena delovna mesta prispevajo k zmanjševanju okoljskega vpliva podjetij in ekonomskih sektorjev ter se nahajajo v kmetijstvu, industriji, storitveni dejavnosti in administraciji. Najdemo jih v mnogih ekonomskih sektorjih, od energijske dobave do recikliranja, od kmetijstva do gradbeništva in transporta.

načrtujejo, financirajo in izvajajo politike razvoja socialnega podjetništva na območju občine oziroma na ravni razvojne regije.

5.3 PROJEKTI V EKOREGIJI

1. MODEL PRIHRANJANJA IN USTVARJANJA ENERGIJE

Občina Kidričevo je leta 2010 želela z Lokalnim energetskega konceptom¹⁸ zastaviti način, kako bi izboljšala rabo energije in povečala delež obnovljivih virov energije. Občina si je zastavila, da bo učinkovito izrabila energijo, zagotovila energijo iz obnovljivih virov ter vzpostavila sistem energetskega informiranja.

V javnih stavbah je to dosegla z izboljšanjem obstoječih energetskega sistemov, stavbnega pohištva, s prehodom na obnovljive vire energije za ogrevanje objektov in gretjem sanitarne vode. Zato teh projektov nisem vključila v energetske svetovanje, ampak sem se osredotočila na končne porabnike, posameznike oziroma gospodinjstva.

V Sloveniji je več kot 30 % odstotkov gospodinjstev energetskega revnih, zato predstavlja energetske svetovanje poskus reševanja problematike in ponuja pomoč gospodinjstvom z nizkimi prihodki.

Model energetskega svetovanja bi bil namenjen vsem občanom. Organizirani bi bili obiski energetskega svetovalca, ki bi v sklopu brezplačnih svetovanj analiziral stanje ter pregled porabe električne energije, toplote in vode.

Ciljna skupina bi bila energetskega revna gospodinjstva, ki bi na podlagi dognanj lahko učinkovito prihranila energijo.

Gospodinjstvo na podlagi obiska energetskega svetovalca ter dodeljenih brezplačnih naprav za varčevanje privarčuje v povprečju 74 EUR na leto. To pomeni v povprečju 11-odstotne prihranke pri porabi električne energije, 8,9-odstotne pri vodi ter 5,6-odstotne pri ogrevanju za vsako gospodinjstvo.¹⁹

Sončna energija

Sončna energija je neizčrpan vir obnovljive energije, za katero je poraslo zanimanje v zadnjih letih in ki nam lahko zagotovi pomemben del energije za naše potrebe.

---

¹⁸ Lokalni energetskega koncept je temeljni planski dokument, ki v skladu z nacionalnim energetskega programom opredeljuje dolgoročni načrt razvoja energetike v lokalni skupnosti, učinkovito ravnanje z energijo in izkoriščanje lokalnih energijskih virov (obnovljivih virov, odpadne toplote iz industrijskih procesov, odpadkov ipd.).

¹⁹ Umanotera, 2014.

Slovenija ima glede na ugodno zemljepisno lego precejšnje potencialne za rabo sončne energije. Glede na trend in izboljšavo tehnologije za izkoriščanje sončne energije bo tudi v bodoče ta pomemben vir energije, ki bi ga bilo vredno izkoristiti za ogrevanje sanitarne vode ali pridobivanje elektrike.

Smiselno bi bilo sončno energijo uporabljati za ogrevanje prostorov, vode, za javno osvetlitev. Osnovni tehnološki problem rabe sončne energije je zbiranje in primeren način shranjevanja v obdobju noči ali oblačnega vremena.

Prestrežemo in uporabimo jo lahko na različne namene, in sicer v obliki solarnih sistemov, sončnih kolektorjev oziroma sprejemnikov sončne energije. V občini Kidričevo bi bilo smiselno namestiti sončne kolektorje oziroma sprejemnike sončne energije, kjer so stanovalci že uspeli sanirati strehe, saj bi lahko služili za ogrevanje sanitarne vode.

Stanovalcem bi pomagali pridobiti ustrezno dokumentacijo za pridobitev subvencij, urediti in zagotoviti finančna sredstva ter jih povezati ob morebitnih presežkih z drugim uporabniki.

Povezovalna funkcija je nujna, saj govorimo o stavbah z več etažnimi lastniki. Dolgoročni dosegljivi cilji bi bili zmanjšanje porabe električne energije, povečanje družinskih proračunov posameznikov in varstvo okolja.

2. MODEL RAZVOJA PODEŽELJA

Težko si predstavljamo eko regijo brez ekološkega kmetovanja oziroma takšnega, ki je naravnano v trajnostni razvoj in ohranjanje okolja.

Znotraj tega modela bom uvrstila več programov, ki bi pozitivno vplivale na trajnostni razvoj podeželja.

a. Turizem na kmetiji

Najprej se bom dotaknila turizma na kmetiji, saj v občini Kidričevo ne premoremo ustrezne turistične ponudbe, ki bi nudila prenočišča, nastanitev, kljub temu da je Kidričevo zanimivo z vidika športnega turizma.

Turizem je gospodarska dejavnost, ki ni namenjena varovanju okolja in upravljanju z naravnimi viri in je okolju škodljiva dejavnost zaradi povečane mobilnosti, prevelike porabe energije in vode, odpadkov ter škodljivega vpliva na naravno okolje. Kljub temu pa je turizem prepoznaven kot del zelenega gospodarstva zaradi njegovih posrednih učinkov na povezovanje, motiviranost, promocijo, integracijo in s tem pozitivnega vpliva na trajnostni razvoj gospodarstva v lokalnem okolju.

Kidričevo je poznano predvsem po športni infrastrukturi in je zanimivo za športne klube, ki opravljajo kondicijske treninge.

V občini Kidričevo imamo tudi zapuščen bazenski kompleks, ki je srž spora med lokalno oblastjo in lastniki kompleksa, katerega posledice nosijo prebivalci. V svoji nalogi se ne bom dotaknila te tematike, ker je problem obsežnejše narave, prav pa se mi zdi, da omenim potencial, ki ga je treba raziskati in preučiti.

Občina Kidričevo leži ob avtocesti proti Hrvaški, ki nima ustreznih postajališč oziroma objektov, namenjenih za počitek in okrepčilo. Po vzoru sosednje Avstrije, kjer popotnikom turistične kmetije nudijo malico iz lastnih proizvodov in tudi sobo za prenočitev, bi lahko na ta način to tranzitnim turistom ponudili tudi mi.

S tako ponudbo bi lahko kmetije prodajale svoje izdelke, zapolnile pričakovanja starejših, ki bi našli trenutke miru, pa tudi mlajših, ki bi našli sprostitev na igriščih ter ogled domačih živali in kmetije. Dopolnilne dejavnosti na kmetijah niso pomembne samo zaradi ohranjanja kmetijstva, ampak lahko kmetijam prinesejo pomemben del dodatnega zaslužka.

Ob tem pa ne smemo pozabiti na prednost Podravske regije, katere značilnost je bogata kulturna zgodovina in ljudsko izročilo, ki privablja goste z vsega sveta, da preživijo pustni čas in čas martinovanja v naših krajih ter tako doživijo ljudske šege in navade na lastni koži. Z ustrezno kulinarično in nastanitveno ponudbo, bi na ta način zapolnili vrzel v turistični ponudbi in obogatili kmetijsko dejavnost.

Ponudbo bi lahko popestrili z urejanjem kolesarskih poti v občini, izgradnjo novih kolesarskih poti, ki bi povezovale različne dele občine, ali celo z drugimi občinami v regiji.

Tako bi lahko znotraj eko regije na pobudo društev, lokalnih skupnosti in posameznikov nastale turistično rekreacijske poti, ki bi bile namenjene sprostitvi, rekreaciji ali izobraževanju domačinov ali turistov.

Znotraj občine že imamo posamezne poti, ki so nastale v okviru podeželskih razvojnih programov, katerih opremljanje je bilo financirano iz državnih ali evropskih skladov, ki bi jih lahko tematsko obogatili.

b. Ekološko kmetijstvo

Ekološko kmetijstvo je v Evropski uniji opredeljeno z zakonodajo (Uredba Evropske komisije 834/2007²⁰), ki določa tudi sistem nadzora in označevanje kmetijskih pridelkov in živil z izrazom »ekološki«. Ekološko kmetijstvo velja za najbolj trajnostno kmetijsko

---

²⁰ Nadomestila je Uredbo Sveta št. 2092/91 z dne 24. 6. 1991 o ekološki pridelavi kmetijskih proizvodov in označevanju tovrstnih pridelanih kmetijskih proizvodov in živil.

prakso in za način kmetovanja, ki temelji na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi viri, ki ne uporablja kemično-sintetičnih snovi (pesticidov, gnojil) ter se s tem skoraj v celoti izogne neposrednemu onesnaževanju okolja, posredno pa to prispeva tudi k manjšemu ogljičnemu odtisu²¹ tega načina kmetovanja.

Manj znano je, da ekološko kmetijstvo pozitivno vpliva tudi na razvoj podeželskih območij, med drugim tudi zato, ker ustvarja več delovnih mest kot konvencionalno kmetijstvo, in sicer v sami pridelavi, pa tudi v dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, zlasti v predelavi živil, v trženju in v turizmu.

Ekološko kmetijstvo je povsod po svetu, zlasti pa v gospodarsko razvitih državah, pripomoglo tudi k oživitvi zanimanja za lokalno pridelano hrano, za neposredne stike med pridelovalci in potrošniki ter s tem h krajšanju preskrbovalnih verig s hrano.

Danes je ogromno govora o integriranem kmetovanju²², ki predstavlja korak naprej v pridelavi hrane na naravi prijazen način z uporabo naravnih virov in mehanizmov, ki zmanjšujejo negativne vplive kmetovanja na okolje in zdravje ljudi. Zadnja leta se je delež pridelovalcev, ki se vključujejo v ukrep integrirana pridelava, povečal, zmanjšuje pa se delež tistih pridelovalcev, ki kmetujejo na konvencionalni način. Pomembno je, da se potrošnik zaveda vseh prednosti integrirane pridelave glede varstva okolja in zmanjševanja negativnih vplivov kmetijstva na okolje ter s tem ohranjanja naravne danosti, rodovitnosti tal in tradicionalne kulturne pokrajine. Pri ekološkem kmetovanju je najprej pomembno, da se izkoriščajo obnovljivi viri v lokalno organiziranih kmetijskih sistemih. Da se neobnovljivi viri uporabljajo v čim manjši meri, je treba reciklirati odpadke in stranske proizvode rastlinskega in živalskega izvora na način, da v zemljo vrnejo hranilne snovi.

Cilj Eko regije FilipEla bi bil povezati več kmetij, ki bi se vključevale v prodajo pod enako blagovno znamko²³, ki bi se imenovala »Narejeno s srcem, narejeno v FilipEli". Proizvode bi kmetje lahko prodajali na svojih kmetijah, tržnici, za katero je občina Kidričevo v preteklosti prejela sredstva za ureditev tržnega prostora. Z ustvarjeno

---

²¹ Ogljični odtis je izraz za skupek ogljikovega dioksida ter drugih toplogrednih plinov, ki jih v okolje neposredno ali posredno spusti določen objekt, naprava, izdelek, proces ali telo. Mogoče ga je izračunati in ovrednotiti.

²² V Sloveniji se izvaja integrirana pridelava poljščin, sadja, grozdja in zelenjave. Tehnologija pridelave, postopki kontrole in način označevanja so določeni v pravilnikih o integrirani pridelavi in tehnoloških navodilih za integrirano pridelavo, ki jih vsako leto izda Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki tudi imenuje organizacije za kontrolo in certificiranje, ki skrbijo za stalno kontrolo pridelave ter izdajajo certifikate v skladu s predpisi. Nadzor nad delovanjem organizacij za kontrolo in certificiranje izvaja Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano (Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, 2014).

²³ Blagovna znamka je pravica industrijske lastnine, s katero se zavaruje kakršenkoli znak ali kombinacija znakov (objekt varstva), ki jih je mogoče grafično prikazati in ki v gospodarskem prometu omogočajo razlikovanje blaga oziroma storitev enega podjetja od blaga ali storitev drugega podjetja.

blagovno znamko bi zagotavljala geografsko poreklo in kvaliteto, dosegla pa bi se prepoznavnost regije tudi navzven.

Takšna dejavnost v občini Kidričevo že poteka, vendar se kmetovalci – pridelovalci hrane ne pojavljajo pod enako blagovno znamko in delajo vsak za sebe.

Pomemben element v prodaji prehrabnih izdelkov, zelenjave in sadja vidim v prodaji pred večjimi podjetji. V občini Kidričevo imamo dva velika podjetja, ki zaposlujeta skupaj več tisoč ljudi, katerim bi lahko ponudili ob posebnih dnevih košarice izdelkov ali ozimnico iz bližnjih kmetij po enotnih, »sindikalnih« cenah.

Ljudje smo vedno bolj ozaveščeni, da je pomembno, kje je naša hrana pridelana. Nakup hrane iz domačega okolja, kjer je znano poreklo, bi nas bolje privabil.

S tem projektom bi tako nudili zaposlenim v podjetjih enostaven dostop do zdrave, lokalno pridelane hrane. Ustvarili bi integracijski prostor med zaposlenimi v gospodarstvu in z lokalnimi pridelovalci hrane.

Kadar govorimo o integrirani pridelavi, govorimo o kompleksni zadevi, ki poleg omejene uporabe pesticidov vključuje tudi uporabo pravih semen tistih rastlinskih vrst, ki so domača in niso gensko spremenjena. Pomembno bi bilo vzpostaviti blagovno menjavo kmetijskih in živilskih proizvodov znotraj regije. Na ta način bi dosegli, da se kmetje lahko osredotočajo na eno dejavnost in zapolnijo vrzel, ki nastaja v njihovi kmetijski dejavnosti, kar bi imelo več plastne učinke, ker se bi vzpostavljalo ravnovesje med kmeti in se ne bi kopičile zaloge, ohranjali bi ceno in svoje tržišče. Tako bi zagotavljali, da se zagotovi samooskrba regije z povezovanjem ljudi in posameznikov znotraj regije, kar bi imelo vpliv na zmanjšanje emisij v okolje, saj bi bili stroški prevoza minimalni ali nični, ker je veriga med pridelovalcem in potrošnikom nična, ohranjala bi se delovna mesta in ustvarila nova zelena delovna mesta.

Del občine je tudi urbano naselje Kidričevo, ki je obdano z vrtovi, ki pa so v veliki meri zapuščeni, bodisi zaradi ne interesa ali ker so najemniki umrli. Potrebno bi bilo ponovno vzbuditi interes pri urbanih prebivalcih, saj bi njihova samooskrba predstavljala velik korak pri reševanju trenutne gospodarske situacije, saj se vsi zavedamo, da velik del družinskega proračuna predstavlja ravno strošek za prehrano.

To bi lahko dosegli s:

- semenskimi bankami (delili bi semena, vrtničarji bi si jih medsebojno izmenjevali);
- izposojlo ali najemom vrtničarskega orodja;
- prostovoljnim delom kot medgeneracijskim sodelovanjem med mlajšimi občani in starejšimi, ki bi potrebovali pomoč.

Vrtničarstvo in urejanje okolice seveda ima tudi druge pozitivne učinke in vplivajo na psihofizično počutje, kar je pomembno za vsakega posameznika.

V nalogi sem predstavila tiste naloge, ki bi lahko v Eko regiji FilipEla zaživele zelo hitro in bi povezale tako velike gospodarske subjekte kot obrtnike, podjetnike in kmetovalce.

S povezovanjem in medsebojnim sodelovanjem bi razvili regionalni kmetijski kot gospodarski razvoj ter zapolnili vrzeli v turizmu, ki sedaj na območju naše občine ni prisoten.

Prednost ekoregije ni samo v tem, da bi se podjetniki, obrtniki in kmetije predstavljale v domačem okolju, ampak bi si nabrali potrebne izkušnje, ki bi jih lahko kasneje uporabili na drugih trgih.

6 ZAKLJUČEK

Občina Kidričevo leži na območju, kjer ima gospodarstvo in kmetijstvo tradicijo in je medsebojno prepleteno. Zaradi naravnega bogastva, ki nas obkroža, se nam ponuja možnost za dolgoročen izhod iz gospodarske krize s spodbujanjem eko gospodarstva.

Razvoj občine Kidričevo mora temeljiti na integraciji gospodarske, socialne in okoljske politike z namenom povečevanja človekove blaginje na način, da se ne ogroža prihodnjih generacij. Kakovost življenja v občini je tako odvisna od prepletenosti in soodvisnosti gospodarstva, kmetijstva in skrbi za ohranjanja okolja. Kot problem konkurenčnosti občine Kidričevo se kaže v pomanjkanju delovnih mest za visok kvalificiran kader, brezposelnost, slabe razvojne programe ter odnos do okolja. Te slabosti bi v bodoče lahko premostili s povezovanjem kmetijstva, obrti in podjetništva s turizmom ter industrijo. V zadnjih letih so se uspele premostiti razlike med gospodarstvom na eni strani in kmetijstvom na drugi strani, in tako se je Kidričevo začelo razvijati v občino, ki je prijaznejša do svojih občanov, predvsem pa se odgovorno obnaša pri razvijanju svojih vizij in strategij pri varovanju okolja.

Ustanovitev eko regije predstavlja uresničenje eko-socialnega modela gospodarstva, ki vodi k večjemu in učinkovitejšemu gospodarskemu razvoju.

Na ta način predstavlja bistvo trajnega razvoja usklajevano delovanje posameznih področij gospodarstva, dobro delovanje javnih institucij ter zdravo okolje in je nasprotje dosedanjega razvoja gospodarstva, ki je temeljil na izčrpavanju naravnih virov.

Z ekoregijo bi lahko občina dvignila svojo prepoznavnost na plečih tistih, ki jo sestavljajo, na svojih prebivalcih, zgradila svojo blagovno znamko na osnovi izdelkov, ki se tukaj ustvarjajo, in pri tem postala zanimiva za zunanje investitorje ter za visoko izobražen kader. Z ustanovitvijo in razvojem ekoregije bi s pomočjo Partnerstva za zelena delovna mesta v občini zmanjšali brezposelnost, pritegnili izobraženo delovno silo, izkoristili kapital, dvignili raven kvalitete življenja ter ohranili ljudem prijazno okolje

V času, v katerem živimo, je pomembno, da mesta, občine pritegnejo izobraženo delovno silo, zato je treba poudarek dati na znanju in izobraženosti oziroma na človeški kapital, kar privede do preoblikovanja mest, občin v mesta znanja oziroma kreativna mesta.

LITERATURA IN VIRI

SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE

1. (SURS, 2002). Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj, 2002. Statistični Urad Republike Slovenije, Ljubljana.
2. FARIČ M. Organizacija regionalnega razvoja Podravske regije in vloga managementa. Ekonomsko poslovna fakulteta, Maribor 2006.
3. GRAFENAUER, B. Lokalna samouprava na Slovenskem. Pravna fakulteta, Maribor, 2000.
4. GRAH. P, Oblikovanje strateških razvojnih vidikov mest. Ekonomsko poslovna fakulteta, Maribor, 2007.
5. KRISTL, M. Ekonomski vidiki regionalnih razlik v Sloveniji. Ekonomsko poslovna fakulteta, Maribor, 2006
6. MINISTRSTVO za delo dom in družino in socialne zadeve. Program ukrepov 2014–2015 za izvajanje strategije razvoja socialnega podjetništva za obdobje 2013–2016; Ministrstvo za delo dom in družino in socialne zadeve, Ljubljana, 2013.
7. MINISTRSTVO za delo družino in socialne zadeve. Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020. Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve, Ljubljana. 2010.
8. MRA. Regionalni razvojni program Podravske razvojne regije 2007-2013. MRA, Maribor, 2007.
9. OBČINA Kidričevo. Lokalni energetske koncept Občine Kidričevo, Končno poročilo. Občina Kidričevo, Kidričevo, 2009.
10. OBČINA Kidričevo. Projekt VIS Kidričevo. Občina Kidričevo, Kidričevo, 2012.
11. OBČINA Kidričevo. Zbornik Občine Kidričevo. Občina Kidričevo, Kidričevo, 2010.
12. PEČAR, J. Regionalni vidiki razvoja Slovenije in poslovanje gospodarskih družb v letu 2000. Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, 2001.
13. RADOVANOVIČ S., BEVC VARL V., ŽIBERNA I. Podravje, Maribor, Ptuj A-Ž: priručnik za popotnika in poslovnega človeka. Pomurska založba, Murska Sobota 1996.
14. SL Consult. Študija izvedljivosti za projekt. Gospodarsko Središče OREH v Podravju. Sl. Consult, Ljubljana, 2009.
15. UMAR, Slovenije v EU: Strategija gospodarskega razvoja Slovenije 2001-2006. UMAR, Ljubljana, 2001.
16. VLADA Republike Slovenije. Ukrepi za izhod iz krize. Vlada Republike Slovenije, Ljubljana, 2014.
17. VLAJ, S. Lokalna samouprava, občine in pokrajine. FDV, Ljubljana, 1998.
18. WINTER, Andreas. Thesis Competitiveness of City of Graz in the Knowledge-Based Economy (magistrsko delo). FH Joanneum Gesellschaft mbH, Graz, 2010.
19. ŽVOKELJ G. Turizem in regionalni razvoj Zgornje Vipavske doline. Ekonomska fakulteta, Ljubljana, 2004.

ČLANEK V REVII

1. GRAFENAUER, B. Občinski predpisi. Lex lokalis: revija za lokalno samoupravo. 2005. Let. III, št. 4, str 33–53.
2. KOROŠEC, V. Podeželski turizem v Spodnjem Podravju in regijska turistična ponudba, Geografski vestnik, časopis za geografijo in sorodne vede. 2007, let. 79, št. 2, str. 76–77.
3. KOVAČ, B. Reforma lokalne samouprave: vladni regionalni projekt je strokovno površen in poln političnih improvizacij. Mladina. 2007, št. 26, str. 39.
4. KOVAČIČ, A., SLABE ERKER, R. Od koncepta trajnosti k eko-socialnemu modelu tržnega gospodarstva in merjenju njegovega uresničevanja. Naše gospodarstvo: revija za aktualna gospodarska vprašanja. 2006, let. 52, št. 3/4, str. 98-109.
5. OBČINA Kidričevo. Projekti v izvajanju. Ravno polje, 2012, let. 14, št. 2, str. 5.
6. ŠMIDOVNIK, J. Regionalizem v Evropi in pri nas. Teorija in praksa. 1993, let 12, št. 9/10, str. 199–208.
7. VLAJ, S. Regionalizacija Slovenije - izzivi in dileme. Lex Localis, revija za lokalno samoupravo. 2007, let. V, št. 4, str 19–39.

PRISPEVEK V ZBORNIKU

1. BUGARIČ, B. Ekonomski vidiki regionalizma V: Ribičič, C. (ur). Regionalizem v Sloveniji – Zbornik: Zbirka Pravo in politika. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1998, str. 121–130.
2. GRAH, P., BOBEK, V. Strateško načrtovanje gospodarskega razvoja mest in regij. V: Znanstvena konferenca "Gospodarski razvoj - odprta vprašanja teorije in politike. Znanstvena konferenca »Gospodarski razvoj - odprta vprašanja teorije in politike«. Maribor, 2008, str. 95–100.
3. PIRY, I. Strategija regionalnega razvoja v Sloveniji. V: Mednarodni medinštitutski geografski seminar. Mednarodni medinštitutski geografski seminar, Ljubljana, 2003, str. 25–37.

PRAVNI VIRI

1. PRAVILNIK o dodeljevanju sredstev za ohranjanje in pospeševanje razvoja podjetništva in obrti v Občini Kidričevo ter podeljevanju nagrad za inovacije. Uradni list RS št. 57/2003.
2. UREDBA o standardni klasifikaciji teritorialnih enot. Uradni list RS 28/2000.
3. USTAVA Republike Slovenije (URS). Uradni list RS, št. 33/1991, 33/1991-I-UZIU, 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004 in 68/2006, 47/2013, 47/2013.
4. ZAKON o delovnih razmerjih (ZDR-1). Uradni list RS št. 21/2013
5. ZAKON o financiranju občin. Uradni list RS, št. 123/06, 101/07.
6. ZAKON o javnih financah. Uradni list RS, 79/99, 124/00, 79/01, 30/02, 109/08, 49/09.
7. ZAKON o lokalni samoupravi – ZLS. Uradni list RS, št. 72/93.
8. ZAKON o socialnem podjetništvu. Uradni List RS št. 20/2011.

9. ZAKON o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Uradni list RS, št. 20/2011, 57/2012.

VIRI Z INTERNETA

1. EVROPSKA komisija. Evropa 2020. URL=« http://ec.europa.eu/europe2020/index_sl.htm« 30. 9. 2014.
2. EVROPSKA komisija. Sporočilo komisije: Evropa 2020: Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast. URL=« http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_SL_ACT_part1_v1.pdf« 30. 9. 2014.
3. KAMRA. Strnišče v 1. svetovni vojni. 2012 URL=« <http://www.kamra.si/Default.aspx?module=5&id=1511>« 16. 3. 2014.
4. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Evropski socialni sklad. URL=« http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/kohezijska_politika/evropski_socialni_sklad/«, 22. 3. 2014.
5. MINISTRSTVO za kmetijstvo in okolje. Integrirana pridelava. URL=« http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/kmetijstvo/integrirana_pridelava/« 1. 10. 2014.
6. MINISTRSTVO za kmetijstvo in okolje. Program razvoja podeželja. URL=« <http://www.program-podezelja.si/sl/vsebina-programa/22-vsebina-prp-2014-2020/13-uvod>« 30. 9. 2014
7. REGIONALNA razvojna agencija notranjsko-kraške regije. Regionalni razvoj. URL=« <http://www.rra-nkr.si/podrocja-delovanja/regionalni-razvoj>« 7. 9. 2014.
8. SLUŽBA vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. Področje lokalne samouprave: Predstavitev področja. URL=« http://www.arhiv.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/podrocje_lokalne_samouprave/« 7. 9. 2014.
9. SLUŽBA Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. Evropski sklad za regionalni razvoj. URL=« <http://www.eu-skladi.si/skladi/predstavitev-skladov/evropski-sklad-za-regionalni-razvoj>« 30. 9. 2014.
10. SURS. 2010. Popis kmetijstva 2010, Slovenija 2010, končni podatek. URL=« http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4594« 29. 9. 2014.
11. ŠTAJERSKA gospodarska zbornica, Gospodarstvo regije. URL=« http://www.stajerskagz.si/O_regiji/Gospodarstvo_regije« 6. 4. 2014.
12. UMANOTERA. Model energetskega svetovanja v gospodinjstvih. URL=« <http://www.slovenija-co2.si/index.php/dobre-prakse/trajnostna-energetika/model-energetskega-svetovanja-v-gospodinjstvih.html>« 30. 9. 2014.
13. WIKIPEDIJA. Ekoregija. URL=« <http://sl.wikipedia.org/wiki/Ekoregija>
<http://sl.wikipedia.org/wiki/Ekoregija>« 22. 3. 2014b.
14. WIKIPEDIJA. Podravska (regija). URL=« [http://bs.wikipedia.org/wiki/Podravska_\(regija\)](http://bs.wikipedia.org/wiki/Podravska_(regija)), 22. 3. 2014c.
15. WIKIPEDIJA. Slika: Karte Kidričevo si.png URL=« http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Karte_Kidricevo_si.png« 22. 3. 2014a.

SEZNAM SLIK

Slika 1: Podravska regija	13
Slika 2: Gospodarske družbe v Podravski regiji	15
Slika 3: Grad Sternthal.....	21
Slika 4: Občina Kidričevo	22

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Delovno aktivno prebivalstvo v občini Kidričevo zaposleno po panogah.....	23
Tabela 2: Sredstva za subvencije za nova delovna mesta	25
Tabela 3: Družinske kmetije v občini Kidričevo po tipu kmetovanja.....	26

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV

BDO Bruto družbeni proizvod

EU Evropska unija

HE Hidroelektrarna

LAS Javni razpis Društva bogastvo podeželja ob Dravi in Slovenskih goricah

MELLS Evropska listina lokalne samouprave

SKTE Uredba o standardni klasifikaciji ozemlja Slovenije

SRRS Strategija regionalnega razvoja Slovenije

UDBA Uprava državne bezbednosti (Uprava državne varnosti)

ZFO-1 Zakon o financiranju občin

ZLS, ZLS-UPB2 Zakon o lokalni samoupravi

ZPok Zakon o pokrajinah

ZUODNO Zakon o ustanovitvi občin in določitvi njihovih območij

Izjava o avtorstvu in navedba lektorja

S podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo diplomsko delo z naslovom Gospodarski razvoj in konkurenčnosti Občine Kidričev izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je delo popravljeno v skladu s pripombami mentorja in članov komisije;
- sem poskrbel/-a, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženem
- delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki dobeseidnega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP) - Uradni list RS, št. 21/1995, 9/2001, 30/2001 - ZCUKPIL, 43/2004, 17/2006, 114/2006 - ZUE, 139/2006, 68/2008, 110/2013);
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko predloženega dela ter soglašam z objavo dela na fakultetnih straneh;
- da je delo lektorirala mag. Nataša Korajžija, prof. slov. .